

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ

**О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И ПРАВИЛНОСТИ
ПОСЛОВАЊА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ БЕОГРАД ЗА 2017. ГОДИНУ У
ДЕЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ СРЕДСТАВА И НА
ПОСЛОВАЊЕ СА ДРЖАВНИМ БУЏЕТОМ**

Број: 400-420/2018-07/9
Београд, 6. новембар 2018. године

С А Д Р Ж А Ј:

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

1. Извештај о ревизији финансијских извештаја Народне банке Србије	3
2. Извештај о ревизији правилности пословања Народне банке Србије	6
ПРИЛОГ I РЕЗИМЕ НАЛАЗА	7
ПРИЛОГ II НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И ПРАВИЛНОСТИ ПОСЛОВАЊА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ ЗА 2017. ГОДИНУ	10
ПРИЛОГ III ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ	65

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

Београд
Краља Петра 12

Извештај о ревизији финансијских извештаја

Мишљење о финансијским извештајима

Извршили смо ревизију приложених финансијских извештаја Народне банке Србије за 2017. годину, који обухватају (1) Биланс стања на дан 31. децембар 2017. године; 2) Биланс успеха; 3) Извештај о осталом резултату; 4) Извештај о променама на капиталу; 5) Извештај о токовима готовине; 6) Напомене уз финансијске извештаје; 7) Статистички извештај.

По нашем мишљењу, финансијски извештаји за 2017. годину по свим материјално значајним питањима, дају истинит и објективан приказ финансијског положаја Народне банке Србије на дан 31. децембар 2017. године, као и резултате њеног пословања, промена на капиталу и токова готовине за пословну годину завршену на тај дан и припремљени су у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Основ за мишљење о финансијским извештајима

Ревизију смо извршили у складу са Законом о Државној ревизорској институцији¹, Пословником Државне ревизорске институције² и Међународним стандардима врховних ревизорских институција (ISSAI). Наша одговорност, у складу са овим стандардима, је детаљније описана у делу извештаја *Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја*. Независни смо у односу на субјекта ревизије у складу са ISSAI 30 – Етички кодекс врховних ревизорских институција и Етичким кодексом за државне ревизоре и друге запослене у Државној ревизорској институцији и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу са овим кодексима. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и адекватни да нам пруже основ за наше мишљење.

Остале информације

Руководство је одговорно за остале информације. Остале информације садрже информације укључене у Годишњи извештај о пословању и резултатима рада, али не укључују финансијске извештаје и наш ревизорски извештај о њима.

Наше мишљење о финансијским извештајима не обухвата остале информације и ми не изражавамо било који облик закључка с изражавањем уверења о њима.

У вези са ревизијом финансијских извештаја, наша је одговорност да се упознамо с осталим информацијама и да размотримо да ли су оне значајно неусклађене с финансијским извештајима или нашим сазнањима стеченим у ревизији или се на други начин чини да су у значајној мери погрешно приказане. Ако, на основу извршене ревизије, закључимо да постоје значајни погрешни прикази тих осталих информација,

¹ „Службени гласник РС“, бр. 101/05, 54/07 и 36/10

² „Службени гласник РС“, број 9/09

од нас се захтева да известимо о томе. У вези са осталим информацијама, не постоје значајни погрешни прикази који би захтевали извештавање.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство субјекта ревизије је одговорно за припрему и истинит и објективан приказ ових финансијских извештаја у складу са међународним стандардима финансијског извештавања и законом којим је уређено рачуноводство и за оне интерне контроле за које одреди да су потребне за припрему финансијских извештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке.

При састављању финансијских извештаја, руководство је одговорно за процену способности субјекта ревизије да настави са пословањем у складу са начелом сталности, обелодањујући, по потреби, питања која се односе на сталност пословања и примену начела сталности пословања као рачуноводствене основе, осим ако оснивач намерава да субјект ревизије престане са пословањем, или нема другу реалну могућност осим да то уради.

Руководство је одговорно за надгледање процеса финансијског извештавања субјекта ревизије.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја

Наш циљ је стицање уверавања у разумној мери о томе да финансијски извештаји, узети у целини, не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке, и издавање извештаја о ревизији који садржи наше мишљење. Уверавање у разумној мери означава висок ниво уверавања, али не представља гаранцију да ће ревизија спроведена у складу са ISSAI увек открити материјално погрешне исказе ако такви искази постоје. Погрешни искази могу настати услед криминалне радње или грешке и сматрају се материјално значајним ако је разумно очекивати да ће, појединачно или збирно, утицати на економске одлуке корисника донете на основу ових финансијских извештаја.

Као део ревизије у складу са ISSAI, примењујемо професионално просуђивање и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Такође:

- Идентификујемо и процењујемо ризике од материјално значајних погрешних исказа у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке; осмишљавамо и обављамо ревизијске поступке као одговор на те ризике; и прибављамо довољно адекватних ревизијских доказа да обезбеде основ за мишљење ревизора. Ризик да неће бити идентификовани материјално значајни погрешни искази који су резултат криминалне радње је већи него за погрешне исказе настале услед грешке, зато што криминална радња може да укључи удруживање, фалсификовање, намерне пропусте, лажно представљање или заобилажење интерне контроле.
- Стичемо разумевање о интерним контролама које су релевантне за ревизију ради осмишљавања ревизијских поступака који су прикладни у датим околностима, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерне контроле субјекта ревизије.
- Процењујемо примењене рачуноводствене политике и у којој мери су разумне рачуноводствене процене које је извршило руководство.
- Доносимо закључак о прикладности примене начела сталности као рачуноводствене основе од стране руководства и, на основу прикупљених

ревизијских доказа, да ли постоји материјална неизвесност у вези са догађајима или условима који могу да изазову значајну сумњу у погледу способности ентитета да настави са пословањем у складу са начелом сталности. Ако закључимо да постоји материјална неизвесност, дужни смо да у свом извештају скренемо пажњу на повезана обелодањивања у финансијским извештајима или, ако таква обелодањивања нису адекватна, да модификујемо своје мишљење. Наши закључци се заснивају на ревизијским доказима прикупљених до датума извештаја ревизора. Међутим, будући догађаји или услови могу за последицу да имају да ентитет престане да послује у складу са начелом сталности.

- Процењујемо укупну презентацију, структуру и садржај финансијских извештаја, укључујући обелодањивања, и да ли су у финансијским извештајима приказане трансакције и догађаји на такав начин да се постигне истинит и објективан приказ.

Саопштавамо лицима овлашћеним за управљање, између осталог, планирани обим и време ревизије и значајне ревизијске налазе, укључујући све значајне недостатке интерне контроле које смо идентификовали током ревизије.

Др Душко Пејовић

**Генерални државни ревизор
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
6. новембар 2018. године**

Извештај о ревизији правилности пословања

Мишљење о правилности пословања

Уз ревизију финансијских извештаја Народне банке Србије за 2017. годину, извршили смо ревизију правилности пословања која обухвата испитивање активности, финансијских трансакција, информација и одлука у вези са приходима и расходима, исказаних у финансијским извештајима за 2017. годину.

По нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције, информације и одлуке у вези са приходима и расходима Народне банке Србије, по свим материјално значајним питањима, су извршене у складу са законом, другим прописима, датим овлашћењима, и за планиране сврхе.

Основ за мишљење о правилности пословања

Ревизију правилности пословања смо извршили у складу са Законом о Државној ревизорској институцији и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију правилности. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прикупили довољни и одговарајући да пруже основ за наше мишљење.

Одговорност руководства за правилност пословања

Поред одговорности за припрему и истинит и објективан приказ, руководство субјекта ревизије је такође дужно да обезбеди да активности, финансијске трансакције, информације и одлуке исказане у финансијским извештајима буду у складу са прописима који их уређују. Ова одговорност обухвата и успостављање финансијског управљања и контроле ради обезбеђивања разумног уверавања да ће се циљеви остварити кроз пословање у складу са прописима, унутрашњим актима и уговорима.

Одговорност ревизора за ревизију правилности пословања

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извештајима, наша одговорност је и да изразимо мишљење о томе да ли је пословање субјекта ревизије, обухваћено према дефинисаним критеријумима, по свим материјално значајним питањима, усклађено са законом и другим прописима. У тачки 2. Напомена уз Извештај о ревизији наведени су прописи који су коришћени као извори критеријума. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске доказе о томе да ли је пословање субјекта ревизије, обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Ова одговорност подразумева спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа да би се добило уверавање у разумној мери да ли су активности, финансијске трансакције, информације и одлуке у вези са приходима и расходима, извршене у складу са законом, другим прописима, датим овлашћењима, и за планиране сврхе. Ови поступци укључују и процену ризика од материјално значајне неусклађености са прописима.

Др Душко Пејовић

**Генерални државни ревизор
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
6. новембар 2018. године**

ПРИЛОГ – I

РЕЗИМЕ НАЈАЗА

С А Д Р Ж А Ј:

1. Резиме налаза у ревизији финансијских извештаја	9
2. Резиме налаза у ревизији правилности пословања	9

1. Резиме налаза у ревизији финансијских извештаја

ПРИОРИТЕТ 1³ (висок)

У поступку ревизије нису утврђени налази првог приоритета.

ПРИОРИТЕТ 2⁴ (средњи)

У поступку ревизије нису утврђени налази другог приоритета.

ПРИОРИТЕТ 3⁵ (низак)

У поступку ревизије нису утврђени налази трећег приоритета.

2. Резиме налаза у ревизији правилности пословања

ПРИОРИТЕТ 1 (висок)

У поступку ревизије нису утврђени налази првог приоритета.

ПРИОРИТЕТ 2 (средњи)

У поступку ревизије нису утврђени налази другог приоритета.

ПРИОРИТЕТ 3 (низак)

У поступку ревизије нису утврђени налази трећег приоритета.

³ **ПРИОРИТЕТ 1** - грешке, неправилности и погрешна исказивања која указују да постоји *непосредни* ризик од вршења нетачних или неправилних плаћања или постоји ризик да јавна средства нису заштићена. Проблеми попут ових захтевају да руководство одмах реагује.

⁴ **ПРИОРИТЕТ 2** - грешке, неправилности и погрешна исказивања која утичу на финансијске извештаје када не постоји непосредни ризик од губитка итд, али у сваком случају захтевају пажњу руководства. Овим проблемима се треба позабавити пре припремања наредног сета финансијских извештаја.

⁵ **ПРИОРИТЕТ 3** - грешке, неправилности и погрешна исказивања која захтевају отклањање и након рока за припремање наредног сета финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ

**О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И ПРАВИЛНОСТИ
ПОСЛОВАЊА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ БЕОГРАД ЗА 2017. ГОДИНУ У
ДЕЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ СРЕДСТАВА И НА
ПОСЛОВАЊЕ СА ДРЖАВНИМ БУЏЕТОМ**

САДРЖАЈ

1.	Основни подаци о субјекту ревизије	12
2.	Критеријуми за ревизију правилности пословања	14
3.	Спровођење монетарне политике	14
4.	Управљање девизним резервама Народне банке Србије	18
5.	Контролна функција	24
6.	Послови Народне банке Србије за Републику Србију	27
7.	Интерна финансијска контрола	29
	7.1. Финансијско управљање и контрола	29
	7.2. Интерна ревизија	33
8.	Финансијски план	33
9.	Финансијски извештај	34
	9.1. Биланс стања	34
	9.2. Биланс успеха	52
10.	Јавне набавке	61
11.	Потенцијалне обавезе/судски спорови	62
12.	Препоруке из претходне године	63

1. Основни подаци о субјекту ревизије

Почетак рада Народне банке Србије се везује за Привилеговану банку Краљевине Србије основану 1884. године, док назив народна банка датира из 1920. године када је основана Народна банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, која од 1929. године послује под називом Народна банка Краљевине Југославије. **Народна банка Србије** је своје функције обављала под називом Народна банка Југославије, као централна монетарна институција Федеративне Народне Републике Југославије (ФНРЈ) и Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ), од 1946. године све до 1991. године. Народна банка Србије је наставила пословање као централна банка СФРЈ представљајући две републике Србију и Црну Гору. Законом о Народној банци Југославије из јуна 1993. године банка је дефинисана као једина и независна емисиона банка монетарног система. На основу Закона о спровођењу Уставне повеље Државне заједнице Србије и Црне Горе из фебруара 2003. године банка је наставила да врши своје функције као централна банка Републике Србије, што је уређено и Законом о Народној банци Србије из јула 2003. године.

Народна банка Србије је централна банка Републике Србије и њена улога је одређена Уставом Републике Србије, Законом о Народној банци Србије⁶ и другим законом. Народна банка Србије је самостална и независна у обављању прописаних функција и подлеже надзору Народне скупштине, којој и одговара. За обавезе Народне банке Србије јемчи Република Србија, као власник целокупног капитала банке.

Основни циљ Народне банке Србије је постизање и одржавање стабилности цена и очување стабилности финансијског система, као и да не доводећи у питање остваривање свог основног циља, подржава спровођење економске политике Владе Републике Србије послујући у складу с начелима тржишне привреде.

Народна банка Србије утврђује и спроводи монетарну и девизну политику и управља девизним резервама, утврђује и спроводи активности и мере ради очувања и јачања стабилности финансијског система, издаје новчанице и ковани новац, управља токовима готовине, унапређује несметано функционисање платног система, а обавља и друге послове за Републику Србију не угрожавајући при том своју самосталност и независност.

Органи Народне банке Србије су: 1) Извршни одбор Народне банке Србије; 2) гувернер Народне банке Србије; 3) Савет гувернера Народне банке Србије. Извршни одбор и гувернер одговорни су за остваривање циљева Народне банке Србије у оквиру законом утврђених надлежности.

Извршни одбор у 2017. години чине гувернер, директор Управе за надзор и вицегувернери Народне банке Србије. Извршни одбор утврђује монетарну и девизну политику, као и активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система, а посебно утврђује монетарну политику, политику одобравања краткорочних кредита и политику курса динара и друге инструменте и мере монетарне и девизне политике. Извршни одбор на предлог Управе за надзор доноси прописе у области контролне и надзорне функције над финансијским институцијама и одлучује о давању и одузимању финансијским институцијама дозвола за рад, односно обављање делатности.

Гувернер руководи пословањем Народне банке Србије и организује њен рад, спроводи одлуке Извршног одбора и Савета гувернера и доноси прописе, опште и

⁶ „Службени гласник РС“, бр. 72/03, 55/04, 85/05, 44/10, 76/12, 106/12, 14/15 и 40/15 – одлука УС и 44/2018

појединачне акте из надлежности Народне банке Србије који законом нису стављени у надлежност Извршног одбора или Савета гувернера. Гувернера бира Народна скупштина Републике Србије, на шест година, са правом поновног избора.

Савет гувернера Народне банке Србије бира Народна скупштина, а његови чланови нису запослени у Народној банци Србије. Савет гувернера доноси Статут, финансијски план, усваја годишње финансијске извештаје, врши надзор над системом финансијског извештавања, управљањем ризицима, унутрашњим контролама, интерном ревизијом и над обављањем усклађености пословања у Народној банци Србије и др.

Народној скупштини ради информисања Народна банка Србије доставља програм монетарне политике за наредну годину. У вези са спровођењем монетарне политике, Народна банка Србије подноси Народној скупштини полугодишњи и годишњи извештај о монетарној политици уз образложење свих фактора који су утицали на спровођење те политике. Народној скупштини Народна банка Србије подноси годишњи извештај о свом пословању и резултатима рада, који садржи податке о остварењу циљева у обављању функција Народне банке Србије.

Гувернер Народне банке Србије може бити позван на седницу Владе, док Влада, односно надлежна министарства достављају Народној банци Србије, ради давања мишљења, нацрте закона и других прописа који су у вези с циљевима, функцијама, правима и обавезама Народне банке Србије (нацрт меморандума о буџету, економској и фискалној политици и нацрт закона којим се уређује буџет).

Министарство надлежно за послове финансија, и то најмање једном годишње, доставља Народној банци Србије писмено обавештење о планираним новим задужењима Републике у иностранству, као и о очекиваним коришћењима иностраних кредита и отплатама по тим кредитима, ради сагледавања утицаја ових задужења на утврђивање и спровођење монетарне политике.

Имовина коју Народна банка Србије користи за своје пословање је у својини Републике Србије, а састоји се од динарских и девизних краткорочних и дугорочних пласмана, девизних средстава, хартија од вредности, остале активе и имовинских права у поседу Народне банке Србије, покретних и непокретних ствари и новчаних средстава на жиро-рачуну Народне банке Србије. Република Србија је власник целокупног капитала Народне банке Србије, који чине основни капитал и посебне резерве.

До достизања износа минималног основног капитала Народне банке Србије од 10.000.000 хиљада динара, целокупна добит распоређује се у основни капитал, а после тога у посебне резерве до достизања износа ових резерви од 20.000.000 хиљада динара. После достизања прописаних износа минималног основног капитала и износа посебних резерви, добит проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви се распоређује у основни капитал и посебне резерве (33,3% и 66,7%). После достизања прописаних износа минималног основног капитала и износа посебних резерви, добит која није проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви се распоређује у основни капитал (10%), посебне резерве (20%) и у буџет (70%).

Остварени губитак Народне банке Србије покрива се из посебних резерви и основног капитала изнад нивоа минималног основног капитала, а ако наведена средства нису довољна - из буџета Републике Србије или из хартија од вредности које у ту сврху, под тржишним условима, издаје Република и преноси Народној банци Србије.

2. Критеријуми за ревизију правилности пословања

Ревизија правилности пословања према Закону о Државној ревизорској институцији је испитивање финансијских трансакција и одлука у вези са приходима и расходима, ради утврђивања да ли су односне трансакције извршене у складу са законом, другим прописима, датим овлашћењима и за планиране сврхе. Прописи који су коришћени, у ревизији правилности пословања, као извори критеријума су:

- Закон о Народној банци Србије;
- Закон о девизном пословању;
- Закон о платном промету;
- Закон о банкама;
- Закон о осигурању;
- Закон о заштити корисника финансијских услуга;
- Закон о платним услугама;
- Закон о раду;
- Закон о јавним набавкама;
- Закон о порезу на добит правних лица;
- Закон о рачуноводству;
- Закон о ревизији;
- Одлука о јединственој тарифи по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге;
- Одлука о обавезној резерви банака код Народне банке Србије;
- Одлука о каматним стопама које Народна банка Србије примењује у поступку спровођења монетарне политике;
- Одлука о условима и начину депоновања вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије;
- Одлука о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залог хартија од вредности;
- Одлука о ближим условима и начину вршења надзора над платним институцијама, институцијама електронског новца и јавним поштанским оператором.

3. Спровођење монетарне политике

Програм монетарне политике у 2017. години

Основни циљ монетарне политике Народне банке Србије у 2017. години био је постизање и одржавање стабилности цена, чиме се доприноси очувању стабилности финансијског система и одрживом економском расту. Према Програму монетарне политике Народне банке Србије у 2017. години⁷, монетарна политика се заснивала на Меморандуму Народне банке Србије о циљању (таргетирању) инфлације као монетарној стратегији⁸ и Меморандуму Народне банке Србије о циљаним стопама инфлације до 2018. године⁹.

⁷ „Службени гласник РС“, број 98/2016

⁸ Меморандум Народне банке Србије о циљању (таргетирању) инфлације као монетарној стратегији усвојен је на седници Монетарног одбора Народне банке Србије 22., децембра 2008. године

⁹ Меморандуму Народне банке Србије о циљаним стопама инфлације до 2018. године усвојен је на седници Извршног одбора Народне банке Србије 13. августа 2015. године, а његове измене на седници одржаној 10. новембра 2016. године

Циљ монетарне политике Народне банке Србије изражен је нумерички – као годишња процентуална промена индекса потрошачких цена и у 2017. години је износио $3\% \pm 1,5$ п.п., што је снижење у односу на претходну годину када је исти износио 4%. Постављени циљ презентује одлучност да инфлација у средњем року остане ниска, стабилна и предвидива, чиме се доприноси даљем унапређењу пословне и инвестиционе климе, паду дугорочних динарских каматних стопа и већој употреби динара у финансијским трансакцијама, а тиме и смањењу трошкова и валутног ризика.

Програм монетарне политике предвиђа да се циљ утврђен за инфлацију оствари помоћу основног инструмента монетарне политике - каматне стопе која се примењује у спровођењу главних операција на отвореном тржишту. Програм дозвољава да се доследно и предвидиво мења ниво те каматне стопе, водећи рачуна о кретањима на међународном финансијском тржишту и тржишту примарних производа.

Народна банка Србије води монетарну политику у режиму руковођено пливајућег девизног курса. На девизном тржишту Народна банка Србије интервенише ради смањења прекомерних краткорочних осцилација девизног курса, очувања финансијске и ценовне стабилности и одржавања адекватног нивоа девизних резерви.

Програмом монетарне политике предвиђено је да Народна банка Србије инструментима макроруденцијалне политике превентивно делује на очување и јачање стабилности финансијског система као целине, с тим да је избор специфичног макроруденцијалног инструмента део ширег процеса идентификације и мерења. Одлуке монетарне политике и активности из области макроруденцијалне и макроруденцијалне политике одмеравају се тако да обезбеђују одржавање ниске и стабилне инфлације, очување финансијске стабилности и подршку спровођењу економске политике Владе Републике Србије.

Стратегија за решавање питања проблематичних кредита ће допринети даљем паду учешћа ових кредита у укупним кредитима банака у 2017. години, чиме се подстиче раст кредитне активности, јачање кредитног канала и ефикаснија трансмисија мера монетарне политике Народне банке Србије на реални сектор.

Спроведена фискална консолидација и структурне реформе, као и координација мера монетарне и фискалне политике су смањиле спољне неравнотеже и повећале отпорност домаће привреде на потенцијално негативне утицаје из међународног окружења. Позитивни ефекти фискалне консолидације и структурних реформи у 2017. години и сарадња са Међународним монетарним фондом су наставили да доприносе отпорности домаће економије. Према Програму монетарне политике Народна банка Србије ће током 2017. године задржати досадашњи степен флексибилности у коришћењу инструмената монетарне политике.

Један од стратешких циљева Народне банке Србије остаје раст употребе динара у домаћем финансијском систему. При ниској и стабилној инфлацији и релативно стабилном девизном курсу Народна банка Србије ће наставити да спроводи стратегију динаризације. Раст употребе динара у домаћем финансијском систему смањује осетљивост на промене курса динара, а повећава ефикасност монетарне политике.

Програмом монетарне политике предвиђено је да Народна банка Србије делује транспарентно према јавности, а да се комуникација одвија саопштењима за јавност, конференцијама за штампу, извештајем о инфлацији, извештајем о стабилности финансијског система и другим публикацијама.

Инструменти монетарне политике

Референтна каматна стопа и најзначајнији остали инструменти монетарне политике које је у периоду 2015 – 2017. године користила Народна банка Србије су износили:

Табела 1:

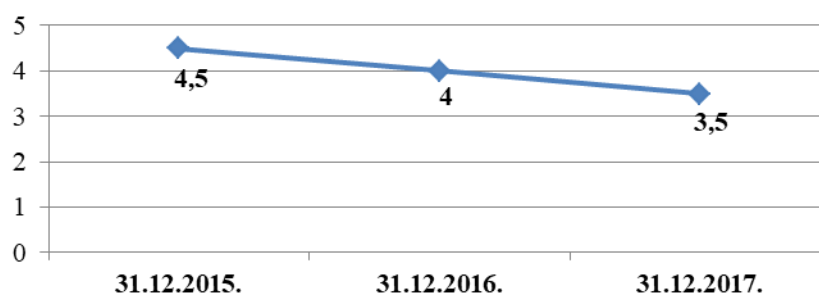
Инструменти монетарне политике НБС за период 2015 – 2017. године

	2015. г.	2016. г.	2017. г.
Референтна каматна стопа	4,5%	4,0%	3,5%
Аукцијске репо продаје ХоВ ¹⁰ – укупна продаја	1.504,7 млрд дин.	2.343,4 млрд дин.	2.701,7 млрд дин.
Просечно дневно стање депонованих сред. банака	45,9 млрд дин.	27,8 млрд дин.	14,8 млрд дин.
Кредитне олакшице – дневни кредит	38,0 млрд дин.	29,2 млрд дин.	61,1 млрд дин.
Обавезна резерва банака у динар. – промена	(12,8 млрд дин.)	2,0 млрд динара	8,5 млрд динара
Обавезна резерва банака у девизама – промена	(374,9) млн EUR	(79,3) млн EUR	141,2 млн EUR
Куповина девиза на МДТ ¹¹	970,0 млн EUR	820,0 млн EUR	1.355,0 млн EUR
Продаја девиза на МДТ	450,0 млн EUR	980,0 млн EUR	630,0 млн EUR
Своп аукције девиза – своп продаја девиза од стране НБС	550,5 млн EUR	440,0 млн EUR	546,5 млн EUR
Своп аукције девиза – своп куповина девиза од стране НБС	550,5 млн EUR	440,0 млн EUR	546,5 млн EUR

Основни инструмент монетарне политике Народне банке Србије је **референтна каматна стопа** која се примењује у спровођењу главних операција на отвореном тржишту. Остали инструменти монетарног регулисања доприносе трансмисији утицаја референтне каматне стопе на тржиште и развоју финансијског тржишта без угрожавања стабилности финансијског система.

Графикон 1:

Кретање референтне каматне стопе у периоду 2015 - 2017. године у %

Референтна каматна је у 2017. години задржана на непромењеном нивоу у односу на крај претходне године, у висини од 4,0% од јануара до септембра 2017. године. У септембру и октобру референтна каматна стопа је смањена за по 25 б.п., на 3,5%, и тај ниво до краја године није мењан.

¹⁰ хартије од вредности

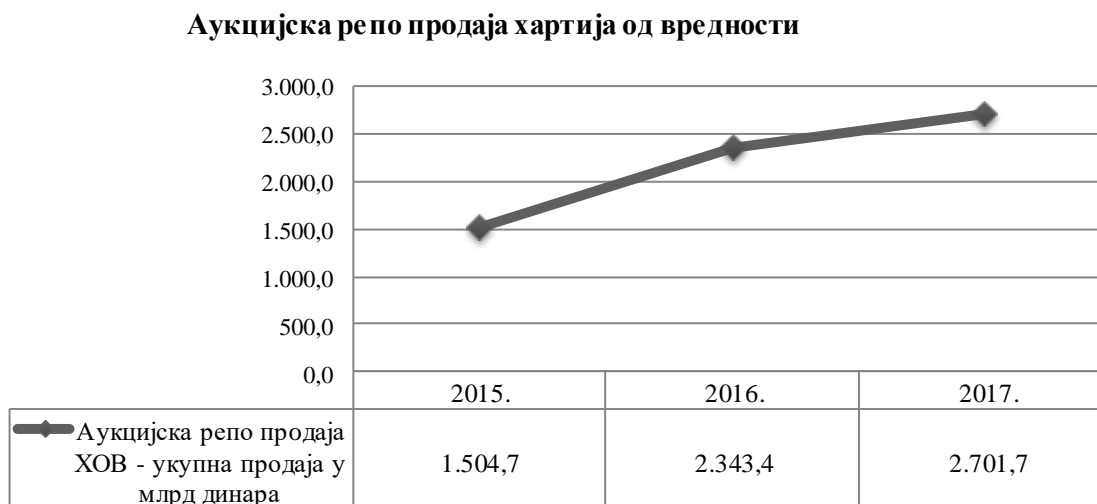
¹¹ међубанкарско девизно тржиште

Графикон 2:

За потребе *репо продаје* у 2017. години емитована је једна серија благајничких записа Народне банке Србије у укупној номиналној вредности емисије од 500 млрд динара. Организоване су 52 аукцијске репо продаје хартија од вредности, једном недељно, по моделу варијабилне вишеструке каматне стопе, при чему је укупна продаја хартија од вредности износила 2.701,7 млрд динара, што је нешто виши обим продаје у односу на 2016. годину (2.343,4 млрд динара).

Графикон 3:

Просечно дневно стање *депонованих средстава банака* код Народне банке Србије у 2017. години кретало се од минималних 8,7 млрд динара - у јулу до максималних 22,3 млрд динара у јануару. Просечно дневно стање ових средстава у 2017. години је износило 14,8 млрд динара што је мање него у 2016. години (27,8 млрд динара). Банке су користиле кредитне олакшице пре свега као дневни кредит (*intraday*) у укупном износу од 61,1 млрд динара, при чему је највећи износ кредита био 23,4 млрд динара. Преконоћни кредит (*overnight*) је користила само једна банка.

Обрачуната *обавезна резерва банака* која се издваја у динарима у 2017. години била је за 8,5 млрд динара виша него претходне године. Од тог износа, 1,9 млрд динара односило се на повећање динарске *обавезне резерве*, а 6,6 млрд динара на део девизне *обавезне резерве* која се издваја у динарима. Обрачуната *обавезна резерва банака* која се издваја у динарима је износила 155,8 млрд динара. Обрачуната *обавезна резерва банака* која се издваја у девизама повећана је за 141,2 млн EUR и износила је 1,7 млрд евра. Такво кретање је последица повећања девизне *основице* у делу девизних *обавеза* са уговореном *рочношћу* до две године.

Спроводећи режим руковођено *пливајућег девизног курса*, Народна банка Србије је на *међубанкарском девизном тржишту интервенисала* нето куповином 725,0 млн EUR, с тим да је купила 1.355,0 млн EUR и продала 630,0 млн EUR. Девизне интервенције су реализоване по тржишним условима, по курсевима које су нудиле банке (*улога price taker-a*).

У 2017. години динар је номинално ојачао према EUR за 4,2%. Посматрано по тромесечјима – у Т1 динар је ослабио за 0,4%, док је у Т2 и Т3 ојачао за 2,6% односно 1,2% као и у Т4 за 0,8%.

Народна банка Србије је у 2017. години организовала редовне *двонедељне и тромесечне своп продаје и куповине девиза за динаре*. Организоване су 102 *двонедељне своп аукције*, на којима је Народна банка Србије укупно своп купила и своп продала по 363,0 млн EUR. На 100 тромесечних *своп аукција*, Народна банка Србије је укупно своп купила и своп продала по 183.5 млн EUR.

4. Управљање девизним резервама Народне банке Србије

Правни оквир за управљање девизним резервама

Управљање девизним резервама је једна од основних функција Народне банке Србије у складу са одредбама члана 4. Закона о Народној банци Србије. Овим законом прописана је *обавеза Народне банке Србије да девизним резервама управља у складу с начелима ликвидности и сигурности*.

Народна банка Србије одлучује о *формирању и коришћењу девизних резерви*, као и о *управљању и располагању тим резервама*, у складу с *монетарном и девизном политиком и смерницама за управљање девизним резервама*, на начин којим се доприноси *несметаном испуњењу обавеза Републике Србије према иностранству*. Савет гувернера Народне банке Србије доноси Стратегију управљања девизним резервама Народне банке Србије која представља основни документ којим се утврђује *дугорочни оквир за улагање девизних резерви, начела и основни циљеви улагања, инструменти у које се улаже, начин процене ризика и мерења приноса и извештавање о улагању девизних резерви*.

Девизне резерве Народне банке Србије, чине:

- 1) *потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству;*
- 2) *хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству;*
- 3) *специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда;*
- 4) *злато и други племенити метали;*
- 5) *ефективни страни новац.*

Извршни одбор Народне банке Србије утврђује *монетарну и девизну политику*, као и *активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система*, а посебно

утврђује политику управљања девизним резервама, као и смернице за управљање тим резервама (стратешке и тактичке смернице).

Смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије

1) Стратешке смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије

Извршни одбор Народне банке Србије је 8. јуна 2017. године донео Одлуку о утврђивању Стратешких смерница за управљање девизним резервама Народне банке Србије на основу члана 14. став 1. тачка 8. Закона о Народној банци Србије. Стратешке смернице представљају поверљив документ означен степеном тајности „ПОВЕРЉИВО“.

Стратешке смернице се доносе на основу Стратегије управљања девизним резервама Народне банке Србије (СГ НБС бр. 4 од 28. марта 2013. године) и треба да омогуће равномерну и опрезну диверсификацију тржишног, ликвидносног и кредитног ризика.

Овим смерницама су дефинисани циљеви инвестирања, стратешки benchmark који представља комбинацију индекса са којима ће се поредити остварени приноси портфеља Народне банке Србије, валутна структура, диверсификација ризика по различитим основима, као и дурација портфеља којом се опредељује прихватљиви ниво изложености тржишном ризику. Циљ улагања је да се уз поштовање принципа сигурности и ликвидности пласмана, оствари принос виши од приноса стратешке референтне вредности (benchmark).

Стратешким смерницама је дефинисан глобални оквир за инвестирање, изложеност кредитном ризику и мере заштите од кредитног ризика полазећи од општеприхваћених метода и модела. Дефинисан је минимални кредитни рејтинг за хартије од вредности у портфељу и за банке код којих се пласирају депозити. Предвиђено је такође да валутна структура девизних резерви треба што ближе да одражава валутну структуру спољног дуга Републике Србије, уз могућа одступања ради диверсификације валутног ризика.

2) Тактичке смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије за 2017. годину

На предлог Инвестиционог комитета, Извршни одбор Народне банке Србије усвојио је Тактичке смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије које су се примењивале током 2017. године и обухватале су следеће периоде: новембар 2016. године – мај 2017. године, јул – децембар 2017. године и децембар 2017. године – мај 2018. године. Тактичке смернице представљају поверљиви документ, означен степеном тајности „ИНТЕРНО“ и доносе се на основу Стратешких смерница за управљање девизним резервама Народне банке Србије. Овим смерницама се у складу са тренутним тржишним условима и краткорочним очекивањима на међународном финансијском тржишту, периодично на рок од 6 месеци (а по потреби и чешће) одређује инвестициона тактика, валутна структура и рачност портфеља Народне банке Србије.

У складу са Одлуком о утврђивању Стратешких смерница за управљање девизним резервама Народне банке Србије коју је ИО НБС усвојио 8. јуна 2017. године, утврђене су Тактичке смернице којима је дефинисано да дурација активног портфеља (мера осетљивости цена обвезница на промену стопа приноса) мора бити у

границама од -0,5 до 0,3 у односу на дурацију тактичке референтне вредности, како за укупан портфељ, тако и за појединачне портфеље. Такође је утврђена и тактичка валутна структура у односу на стратешку (учешће у процентима - EUR, USD, GBP, CAD, AUD), као и да ће се одступање од валутне структуре кретати у глобалним оквирима утврђеним Стратешким смерницама. Тактичка референтна вредност по портфељима је одређена уз узимање у обзир актуелних и очекиваних дешавања на светском финансијском тржишту за период јул - децембар 2017. године, као комбинација претходно дефинисаних индекса и њиховог учешћа у структури ове вредности.

Извештавање о девизним резервама Народне банке Србије

1) Оперативно дневно извештавање

Сектор за девизне послове свакодневно даје извештај о приносу портфеља Народне банке Србије – принос (bp) и кумулативни принос (bp), о структури у погледу рочности, валута, врсте активе, као и осталих параметара о усклађености инвестирања са прописаним лимитима. Дневним извештајима обухвата се и стање портфеља Народне банке Србије и референтних вредности по класама активе (инвестициони cash; trade date cash; ефективни страни новац; cash депозити; репо депозити; T-bills; FRN; обвезнице рочности 0-1; државне обвезнице 1-3 године, 3-5 година, 5-7 година и 7-10 година; обвезнице јавног сектора 1-3 године и 3-5 година; обвезнице покривене колатералом 1-3 године и 3-5 година.

2) Месечни извештаји

Месечним извештајима у вези са управљањем девизним резервама се прати да ли је улагање девизних резерви било у складу са ограничењима прописаним Стратешким и Тактичким смерницама. Те извештаје чине:

- (1) Извештај о изложености ризику портфеља Народне банке Србије
- (2) Извештај о управљању девизним резервама Народне банке Србије

3) Извештај о изложености ризику портфеља Народне банке Србије

Месечни извештаји о изложености ризику портфеља Народне банке Србије поред осталог посебно садрже податке о контроли ризика портфеља Народне банке Србије, тржишном ризику портфеља Народне банке Србије и кредитном ризику портфеља Народне банке Србије.

Лимити утврђени стратешким и тактичким смерницама су поштовани, како у погледу валутне структуре, врсте активе (врсте инструмената) и рочности, тако и у погледу варијабилности приноса портфеља у односу на benchmark¹². Улагање девизних резерви је било у складу са ограничењима прописаним Стратешким и Тактичким смерницама, како на нивоу укупног, тако и на нивоу појединачних портфеља, осим у фебруару и априлу 2017. године када је улагање углавном било у складу са прописаним ограничењима, пошто су се дешавала краткотрајна прекорачења ограничења која су враћена у постављене оквире у року дефинисаном смерницама.

Контрола ризика портфеља Народне банке Србије врши се континуирано, управљање тржишним ризиком портфеља Народне банке Србије, који обухвата валутни ризик и ризик промене каматних стопа, а у вези са дурацијом, и мерење

¹² Benchmark - еталон, стандард квалитета који служи као база за поређење

тржишног ризика, вршено је у целој години у складу са стратешким и тактичким смерницама.

Народна банка Србије инвестира у средства која имају мали кредитни ризик: државне обвезнице (или обвезнице за које гарантује држава) највишег кредитног рејтинга и краткорочне депозите код банака са високим кредитним рејтингом. С обзиром на то да Народна банка Србије инвестира у обвезнице које имају висок кредитни рејтинг од ААА до А, вероватноћа неизвршења обавезе издаваоца (D-default rating) је приближна нули.

Највиши степен кредитног ризика је присутан код пласмана средстава у депозите без средстава обезбеђења (колатерала). Приликом пласмана ових средстава води се рачуна да уговорне стране буду само банке са високим кредитним рејтингом: централне банке, међународне финансијске институције и организације, као и банке са композитним рејтингом (Moody's, S&P и Fitch) од ААА до АА-.

На основу члана 14. став 1. тачка 8. Закона о Народној бани Србије, а у вези са Стратешким смерницама за управљање девизним резервама Народне банке Србије, Извршни одбор је утврдио Листу издавалаца хартија од вредности и банака код којих је дозвољено пласирати девизна средства Народне банке Србије – ИО НБС бр. 42 од 8. јуна 2017. године. Наведеном листом дефинисано је да Народна банка Србије средства девизних резерви може пласирати у хартије од вредности одређених издавалаца и код одређених банака с појединачним ограничењима за депозитне пласмане од 1%, 2%, 4% и 5%. Листом издавалаца хартија од вредности и банака дефинисане су и одређене централне банке и међународне финансијске институције код којих пласмани нису ограничени.

Пласирање девизних резерви Народне банке Србије у депозите код иностраних банака је било у складу са критеријумима и лимитима дефинисаним Стратешким смерницама.

4) Извештај о управљању девизним резервама Народне банке Србије

Извештај о управљању девизним резервама Народне банке Србије садржи информације о стању, променама и структури девизних резерви, управљању девизним резервама по категоријама активе и структури исте, о финансијским резултатима оствареним у извештајном периоду, тржишним ефектима, као и образложења и коментаре. Овај извештај се разматра на редовном месечном састанку Инвестиционог комитета на бази кога се прати остваривање тактичких смерница, и доставља се Извршном одбору Народне банке Србије једном месечно.

У поступку ревизије утврђено је да је управљање девизним резервама Народне банке Србије пре свега вршено у складу са принципима сигурности и ликвидности, да су инвестирања била усклађена са смерницама донетим од стране Извршног одбора Народне банке Србије (Стратешким и Тактичким), као и да је улагање девизних резерви, по износу и врсти активе, било условљено кретањем и дешавањима на финансијским тржиштима.

Стање и структура девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембар 2017. године

Девизне резерве Народне банке Србије су 31. децембра 2017. године износиле EUR 9.961,7 млн и биле су мање за EUR 242,9 млн у односу на крај 2016. године (10.204,6 млн);

Табела 2:

Структура девизних резерви

31/12/2017	Млн EUR	у %
Хартије од вредности	6.140,4	61,6
Рачуни у иностранству	1.996,1	20,0
Ефективни страни новац	1.083,0	10,9
Злато	675,1	6,8
ММФ ¹³ – специјална права вучења	67,1	0,7
Укупно	9.961,7	100

1) Краткорочни пласмани девизних резерви

(1) Рачуни у иностранству

По стању на дан 31. децембра 2017. године део девизних резерви у износу од EUR 2.063,2 млн, пласиран је на рачунима у иностранству (у виду преконоћних и орочених депозита, текућих и „call“ рачуна) у највећем делу код централних банака и међународних финансијских институција и код првокласних иностраних комерцијалних банака композитног кредитног рејтинга минимално АА-. Ово стање обухвата и рачун Народне банке Србије код Међународног монетарног фонда у специјалним правима вучења.

(2) Краткорочне хартије од вредности

У краткорочне ХоВ, средства су пласирана у класе активе: државне дисконтне ХоВ (*T-bills*) рока доспећа до једне године, државне купонске ХоВ рока доспећа до једне године - државне ХоВ, затим у ХоВ јавног сектора с гаранцијом државе (*Supranational, Agencies, Sovereign*) и ХоВ са првокласним средствима обезбеђења (*cover bonds*).

2) Дугорочни пласмани девизних резерви

Дугорочне пласмане девизних резерви чине ХоВ рока доспећа преко једне године, чију структуру на дан 31. децембра 2017. године чине: државне ХоВ рока доспећа од 1 до 10 година, ХоВ јавног сектора са гаранцијом државе (*Supranational, Agencies, Sovereign*) и ХоВ са првокласним средствима обезбеђења (*cover bonds*).

3) Ефективни страни новац

На дан 31. децембра 2017. године вредност укупног ефективног страног новца износила је EUR 1.083,0 млн (од тога је у инвестиционом портфелу EUR 810,0 млн), док се у трезору Народне банке Србије налази ЕСН у противвредности EUR 273,0 млн.

4) Злато

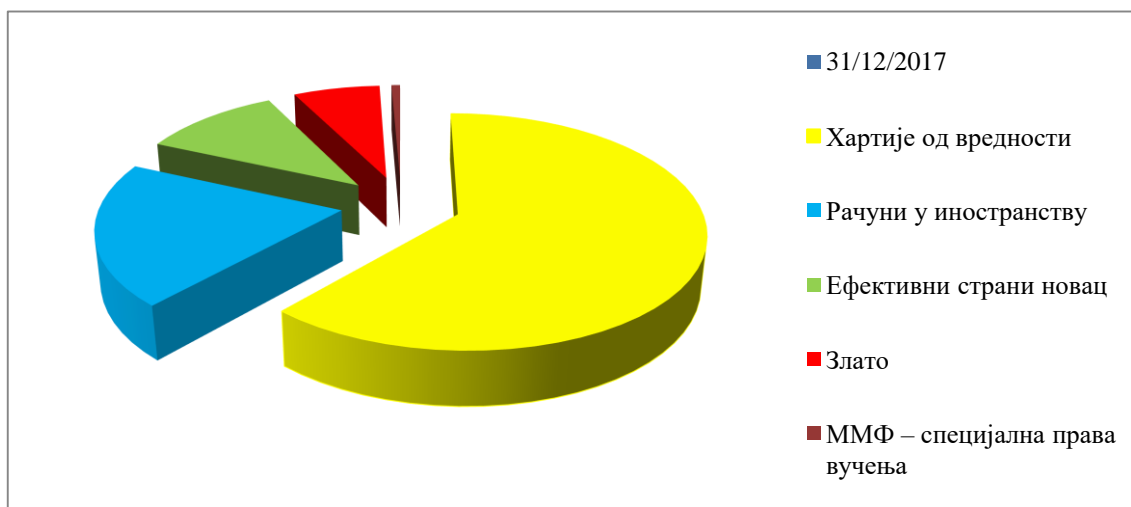
Народна банка Србије је на дан 31. децембра 2017. године располагала са 19,36 тона злата у вредности EUR 675,1 млн, које се налази у трезору Народне банке Србије и у иностранству.

Цена злата на светском финансијском тржишту последњег радног дана децембра 2017. године је износила 1.296,50 америчких долара по финој унци, према “*The London Bullion Market Association – LBMA*”.

¹³ Међународни монетарни фонд

Графикон 4:

Структура девизних резерви на дан 31. децембра 2017. године

Табела 3:

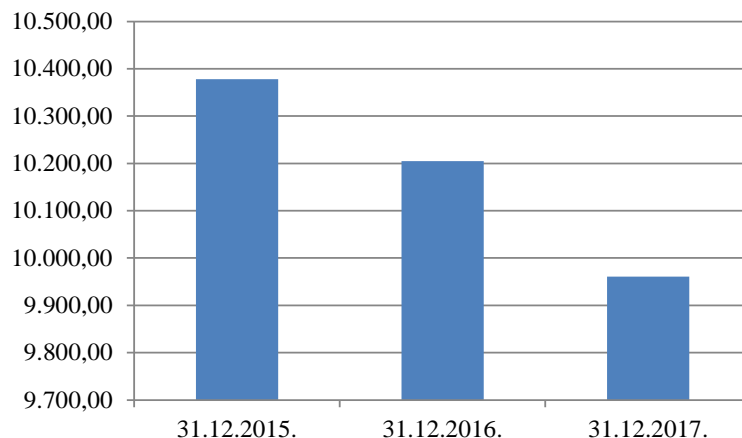
**Упоредни преглед стања девизних резерви Народне банке Србије
31.12.2015/2016/2017. године**

	СТАЊЕ			ПРОМЕНА
	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	
	1	2	3	(3-2)
Стање девизних резерви	10.377,97	10.204,63	9.961,66	(242,97)
1. Иностране хартије од вредности	6.919,50	6.277,96	6.140,37	(137,59)
2. Рачуни у иностранству	2.293,78	2.338,96	1.996,11	(342,85)
3. Ефективни страни новац	583,43	852,68	1.083,01	230,33
4. Злато	566,31	661,31	675,07	13,76
5. ММФ – специјална права вучења	14,95	73,72	67,1	(6,62)

у млн EUR

Графикон 5:

Приказ стања девизних резерви за период 31.12.2015 – 31.12.2017. године

Исказано стање девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембра 2017. године, према публикованим подацима мање је за EUR **242,97** млн у односу на стање девизних резерви на дан 31. децембра 2016. године, односно мање је за EUR 416,31 млн у односу на стање девизних резерви на дан 31. децембра 2015. године.

Остварени финансијски резултат у 2017. години

Остварен је нето негативан финансијски ефекат у 2017. години по основу инвестирања у иностране хартије од вредности у износу EUR 21,7 млн и нето позитиван финансијски ефекат по основу камата на девизна средства у иностранству у износу EUR 3,1 млн.

По основу управљања девизним резервама Народне банке Србије остварени су приходи у укупном износу од EUR 27,1 млн. Од тога приходи од пословања са иностраним ХоВ износе EUR 24 млн и обухватају приходе по купонима умањене за ефекте продаје и нето ефекат камате садржане у ХоВ, док је нето позитиван финансијски ефекат по основу камата на девизна средства износио EUR 3,1 млн. На крају 2017. године, негативан ефекат ревалоризације ХоВ које се налазе у портфељу Народне банке Србије износио је EUR 45,7 млн.

Табела 4:

Ефекат пословања са иностраним ХоВ у 2017. години јануар – децембар 2017. г

Опис	износ у EUR		
	2015.	2016.	2017.
Ефекат продаје ХоВ	(35.716.323,68)	(60.342.713,58)	(37.400.019,64)
Приходи по купонима ХоВ	89.644.873,94	83.995.989,15	67.854.003,99
Ревалоризација	(57.065.559,9)	(22.318.804,50)	(45.722.984,40)
Разлика између камата садржаних у продатим и купљеним ХоВ	1.731.432,06	918.274,23	(6.438.918,52)
Нето ефекат:	(1.405.577,58)	2.252.745,30	(21.707.918,57)

Табела 5:

Ефекат пословања – Money Market у 2017. години јануар – децембар 2017. г

Опис	износ у EUR		
	2015.	2016.	2017.
Кamate на депозите	1.697.934,38	1.855.866,53	5.994.682,66
Камата CALL ACC ¹⁴	14.943,52	32.333,05	6.827,49
Камата на средства по виђењу	(130.398,72)	(945.950,94)	(3.133.268,30)
Кamate на О/Н ¹⁵ депозите код централних банака	368.267,15	917.929,13	8.012,15
Камата - рачун код ММФ – а	29.920,33	22.747,48	202.408,30
Укупно камате:	1.980.666,66	1.882.925,25	3.078.662,30

5. Контролна функција

Контролу пословања банака и надзор над делатношћу осигурања и друштава за управљање добровољним пензијским фондовима, Народна банка Србије врши у оквиру обављања својих функција прописаних Законом о Народној банци Србије преко Управе за надзор над финансијским институцијама, Законом о банкама¹⁶ и Статутом Народне банке Србије¹⁷.

¹⁴ call account

¹⁵ overnight одн. преконоћни

¹⁶ „Службени гласник РС“, бр.107/05, 91/10 и 14/15

¹⁷ „Службени гласник РС“, бр. 12/13, 18/15 и 72/15

Контрола пословања банака

Народна банка Србије као супервизор и регулатор одржава стабилност банкарског сектора и укупног финансијског система.

У 2017. години у Републици Србији је пословало 29 банака са 23.055 запослена на крају године. У већинском власништву страних акционара била је 21 банка, са претежно приватним домаћим капиталом две банке и у већинском власништву Републике Србије шест банака.

Посредна контрола

Контролом и анализом извештаја и података које банке достављају Народној банци Србије, идентификовани су главни ризици у пословању банака и њихов ризични профил. Посредна контрола је припремала редовне месечне информације и годишње анализе финансијског положаја и ризичног профила банака. Праћени су и анализирани финансијско стање и тенденције у свим банкама, а нарочито у домаћим банкама са државним власништвом. Током 2017. године спроведено је девет посредних контрола пословања банака, од чега су три контроле спровођења Закона о заштити корисника финансијских услуга и шест контрола отварања и вођења рачуна нерезидената. Извршене су и две посредне контроле праћења поступања по Решењу о изрицању мера ране интервенције и праћења извршења налога и мера из Решења о привременој мери, као и контрола праћења финансијских трансакција једне банке.

Непосредна контрола банака

У току 2017. године извршене су 33 непосредне контроле, и то:

- шест циљаних контрола бонитета и законитости пословања банке у складу са Законом о банкама (контрола управљања банком, кредитним ризиком, показатеља адекватности капитала, процеса одобравања пласмана, спровођења процеса припајања друге банке, управљања оперативним ризиком, контрола управљања ризицима који настају по основу активности које је банка поверила трећим лицима и управљања ризицима који настају по основу увођења нових производа /услуга);
- девет контрола законитости пословања банке у складу са другим законима по којима је Народна банка Србије надлежна за вршење надзора над пословањем банке (шест контрола управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма и платног промета и три контроле спровођења одредаба закона који регулише заштиту корисника финансијских услуга);
- 16 контрола спровођења налога и мера (11 у вези са контролом бонитета и законитости пословања банке у складу са Законом о банкама и пет контрола законитости пословања банке у складу са другим законима по којима је Народна банка Србије надлежна за вршење надзора над пословањем банке) и
- два дијагностичка испитивања (једно дијагностичко испитивање процеса интерне процене адекватности капитала и стрес-тестирања и једно дијагностичко испитивање интерне процене адекватности капитала).

У вези с поступцима контроле пословања банака у 2017. години, Народна банка Србије је предузела следеће мере: упутила банкама 13 писмених опомена; донела шест решења којима су банкама изречени налози и мере и 32 решења о привременој мери; поднела је против банке и одговорних лица у њој осам захтева за покретање прекршајног поступка и шест пријава за привредни преступ. У 2017. години закључком је било обустављено 17 контролних поступака.

Надзор над обављањем делатности осигурања

У Републици Србији је на крају 2017. године пословало 21 друштво за осигурање и четири друштва за реосигурање. У 2017. години извршене су непосредне контроле 20 субјеката надзора из делатности осигурања, од чега пет друштава за осигурање, шест друштава за заступање/посредовање у осигурању, седам заступника у осигурању и две банке.

На основу непосредних контрола, донето је седам решења с корективним мерама надзора и изречено 12 новчаних казни. У контроли продаје животних осигурања, разрешен је један члан управе друштва за осигурање, због незаконитости утврђених у делу продајног процеса, а против једног друштва за осигурање и одговорног лица у њему поднета је пријава за привредни преступ. Обустављено је пет контрола у којима нису констатоване незаконитости и неправилности у пословању.

Извршене су и четири посредне контроле друштава за осигурање од којих су три окончане, по ком основу су изречене мере надзора.

У 2017. години је започето посредно праћење друштава за осигурање која имају дозволу за обављање послова животног осигурања, у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма, о чему се друштвима за осигурање достављају упитници на основу којих Народна банка Србије коригује степен ризичности њиховог пословања и врши планирање непосредне контроле за наредну годину.

Надзор над обављањем делатности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима

У Републици Србији су у 2017. години пословала четири друштава која су управљала имовином седам добровољних пензијских фондова, као и једна кастоди банка и пет банака посредника.

У 2017. години донето је једно решење којим се друштву за управљање изричу мере надзора и у вези са тим, решење о новчаној казни, као и два закључка о обустављању поступака надзора непосредном контролом. Крајем 2017. године отпочео је један поступак циљане непосредне контроле.

Током 2017. године издата су четири решења о давању сагласности за избор чланова управе друштава за управљање и једно решење којим се одбија такав захтев, седам решења о давању сагласности на проспекат и скраћени проспекат, као и једно решење о давању сагласности на текст, односно објављивање огласа за два добровољна пензијска фонда.

Надзор над пословањем давалаца финансијског лизинга

Народна банка Србије у оквиру својих функција прописаних Законом о Народној банци Србије, преко Управе за надзор над финансијским институцијама, је вршила посредан надзор над пословањем давалаца финансијског лизинга. Надзор је вршен над правилношћу и законитошћу пословања 16 давалаца финансијског лизинга, колико их је пословало у Републици Србији у 2017. години.

Непосредан надзор је спроведен над даваоцима финансијског лизинга у делу који се односи на управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма, када је једном даваоцу финансијског лизинга изречена мера - упућивање налогодавном писма, вршен је посредни надзор тог друштва над извршењем налога из решења о

мери, а надлежном тужилаштву поднета је пријава за привредни преступ због идентификованих незаконитости у раду истог друштва.

Посредна и непосредна провера пружања платних услуга без дозволе Народне банке Србије

Народна банка Србије је у току 2017. године спровела (на основу одредаба Закона о платним услугама¹⁸ и Одлуке о ближим условима и начину вршења надзора над платним институцијама, институцијама електронског новца и јавним поштанским оператором¹⁹) непосредан надзор над над пословањем две платне институције и једног јавног поштанског оператора и спровела поступак циљаног посредног надзора код једне платне институције.

Сачињена су 44 записника о неовлашћеном пружању платних услуга од стране физичких лица, односно без дозволе Народне банке Србије. Окончани су поступци над 17 субјеката надзора спроведених на основу Закона о платним услугама, због вршења платних услуга без дозволе Народне банке Србије, што је резултирало изрицањем одговарајућих налога и мера и новчаном казном за те субјекте.

Супервизија ИТ система финансијских институција

Народна банка Србије је у току 2017. године спровела (на основу одредаба Закона о Народној банци Србије и Одлуке о минималним стандардима управљања информационом системом финансијске институције²⁰) анализу да ли су финансијске институције у стању да обезбеде испуњеност одговарајућих организационих, кадровских, техничких и других услова за стабилно и сигурно пословање у складу са важећом регулативом Народне банке Србије, која је сачињена на основу упитника достављеног финансијским институцијама.

Реструктурирање банака

Народна банка Србије је крајем 2016. и почетком 2017. године спровела прво редовно годишње ажурирање планова реструктурирања банака и припремила прве планове реструктурирања за банкарске групе чију контролу на консолидованој основи врши.

У току 2017. године предузете су активности ради прикупљања допунских информација од банака и Агенције за осигурање депозита, у циљу адекватне процене могућности реструктурирања банака и банкарских група, а припремљени су и интерни акти којима је уређено планирање реструктурирања банака и банкарских група. Крајем 2017. године започет је други круг редовног годишњег ажурирања планова реструктурирања банака и банкарских група, који је окончан почетком 2018. године.

6. Послови Народне банке Србије за Републику Србију

Народна банка може, на основу закона, односно уговора, а у име и за рачун Републике Србије, обављати послове фискалног агента у вези са задуживањем Републике Србије у иностранству, односно послове у вези са повлачењем средстава и отплатом обавеза према иностранству, као и послове издавања дугорочних хартија од вредности који се односе на чланство Републике Србије у Међународном монетарном фонду – члан 61. Закона о Народној банци Србије.

¹⁸ „Службени гласник РС“, број 139/14

¹⁹ „Службени гласник РС“, број 55/15

²⁰ „Службени гласник РС“, бр. 23/13, 113/13 и 2/17

Међународним финансијским уговорима које су потписали кредитори-финансијске организације и владе земаља зајмодаваца, Влада Републике Србије као зајмопримац и Народна банка Србије као агент Владе Републике Србије, предвиђене су различите обавезе зајмопримца и његовог агента по основу одобрених средстава донација, односно кредита.

Једна од обавеза Народне банке Србије као агента је закључивање уговора са посредничким банкама којима се регулишу њихова међусобна права и обавезе у вези са коришћењем средстава кредита - кредитних линија, односно донација.

Наведеним средствима управља Народна банка Србије, која је овлашћена да банкама врши исплату одобрених средстава и да контролише њихово наменско коришћење.

За обављање поверених послова за Републику Србију, Народна банка Србије не наплаћује накнаду, осим накнаде утврђене законом, односно Одлуком о јединственој тарифи по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге²¹, уговорених накнада и стварних трошкова.

Народна банка Србије је у 2017. години обављала следеће послове за Републику Србију у својству фискалног агента:

Ред.бр.	Назив повереног посла	Давалац средстава/Износ
1.	Измиривање обавеза по основу искоришћених средстава алокације специјалних права вучења ММФ-а	Међународни монетарни фонд (ММФ)/XDR 388.370.952; - општа алокација: 346.710.593 - посебна алокација: 41.660.359
2.	Администрирање, управљање, контрола наменског коришћења средстава, сервисирање обавеза за средства Фонда револвинг кредита Републике Србије	Европска агенција за реконструкцију (ЕАР)/ 15 милиона евра
3.	Администрирање, управљање, контрола наменског коришћења средстава, сервисирање обавеза за средства Апекс зајмова Европске инвестиционе банке	Европска инвестициона банка (ЕИБ)/ 845 милиона евра
4.	Администрирање, управљање, контрола наменског коришћења средстава, сервисирање обавеза за средства: а) Концесионални кредит за помоћ малим и средњим предузећима преко домаћег банкарског сектора и подршку локалном развоју кроз јавна комунална предузећа б) Концесионални кредит за помоћ малим и средњим предузећима преко домаћег банкарског сектора и подршку локалном развоју кроз јавна комунална предузећа	Република Италија а) 33,25 милиона евра б) 30,00 милиона евра
5.	Администрирање, управљање, контрола наменског коришћења средстава, сервисирање обавеза за средства за финансирање малих и средњих предузећа, предузетника, пољопривредника и задруга са седиштем у пет управних округа јужне Србије – Нишавском, Јабланичком, Пчињском, Топличком и Пиротском	Донација Краљевине Данске/ 15 милиона данских круна

²¹ „Службени гласник РС“, бр. 43/11, 85/11, 49/12, 57/12, 67/12, 98/12, 43/13, 80/13, 17/14, 27/14, 62/14, 125/14, 51/15, 61/15, 71/15, 78/15, 29/16, 54/16, 76/16, 85/16, 24/17 и 3/18

7. Интерна финансијска контрола

7.1. Финансијско управљање и контрола

Финансијско управљање и контрола се организују као систем процедура и одговорности свих лица у организацији.

Руководство Народне банке Србије одговорно је за успостављање организационе структуре која јасно додељује одговорности и овлашћења, одређује одговарајуће контроле и надзире њихову адекватност и ефективност. Укључивање највишег руководства у разматрање функција интерне контроле је од кључне важности за постизање њене ефективности, а такође и суштински одређује допринос контролног окружења ефикасном функционисању интерне контроле. Осим руководства, у обезбеђивању постојања и функционисања интерне контроле значајну улогу имају и сви запослени.

Финансијско управљање и контрола обухваћени су кроз: контролно окружење, управљање ризицима, контролне активности, информисање и комуникацију и праћење и процену система.

1) Контролно окружење

Систем интерне контроле Народне банке Србије у 2017. години је уређен интерним општим и појединачним актима који се односе на пословање Народне банке Србије, међу којима су: 1) Статут Народне банке Србије који доноси Савет гувернера на предлог Извршног одбора; 2) Правилник о раду у Народној банци Србије; 3) Правилник о набавкама у Народној банци Србије; 4) Правилник о поступку набавки у Народној банци Србије на које се не примењује закон којим се уређују јавне набавке; 5) Правилник о рачуноводству Народне банке Србије; 6) Рачуноводствене политике Народне банке Србије; и др. – акта наведена од 2) до 6) доноси гувернер.

Систем интерних контрола

Систем интерних контрола је успостављен путем контроле исправности унетих података, увида у хронологију обављеног уноса и одговарајуће чување и коришћење података. Пре слања података из помоћних књига у главну књигу преко интерфејса, врше се одговарајуће контроле (логичке и рачунске), а уколико се постављене контроле не задовоље подаци се не шаљу. Апликативним софтвером обезбеђене су повратне информације о учитаности трансакција у интерфејс односно учитаности налога за књижење у главну књигу. Постоје контроле у апликативном софтверу уграђене при генерисању налога и контролни извештаји за анализу логичности прокњижених генерисаних налога.

Правилником о процедурама и инструкцијама уређени су начин и поступак израде процедура и инструкција које описују пословне процесе, односно одређени скуп послова као стални садржај рада једног или више извршилаца. Процедуром се описује логичка целина пословног процеса, док се инструкцијом уређују активности запосленог у току пословног процеса.

Систем финансијског управљања и контроле у Народној банци Србије је у 2017. години био уређен процедурама, односно инструкцијама за управљање и контролу у 22 сектора, центара, дирекција и других организационих делова Народне банке Србије – укупно 268.

2) Управљање ризицима

Надзор над системом финансијског извештавања, управљања ризицима и унутрашњих контрола у Народној банци Србије, као и надзор над обављањем интерне ревизије и обављањем усклађености пословања врши Савет гувернера Народне банке Србије. Управљање ризиком је континуирани процес заснован на смањењу вероватноће наступања ризика и смањењу последица тог ризика на остварење циљева Народне банке Србије.

Процена ризика усклађености пословања обухвата процену последица које би биле проузроковане наступањем ризика, а на основу процењених последица и вероватноће наступања ризика, утврђује се висина ризика.

О контроли ризика портфеља Народне банке Србије, као и о тржишном и кредитном ризику тог портфеља, чланови Извршног одбора се редовно информишу месечним извештајима у оквиру управљања девизним резервама.

Основни финансијски ризици којима се излаже Народна банка Србије су кредитни ризик, ризик ликвидности, ризик од промене каматних стопа и девизни ризик. С обзиром на то да Народна банка Србије за основни циљ има одржавање стабилности цена и очување финансијске стабилности у Републици Србији, њен оквир за управљање финансијским ризицима се разликује у односу на друге, комерцијалне финансијске институције. Већина финансијских ризика Народне банке Србије настаје по основу управљања девизним резервама и по основу операција на финансијском тржишту. (Веза, *Напомена 4. - Управљање девизним резервама Народне банке Србије*)

Кредитни ризик настаје пре свега по основу управљања девизним резервама. При пласирању девизних резерви, Народна банка Србије се руководи начелима ликвидности и сигурности. Ризик ликвидности обухвата како ризик немогућности да се средства банке финансирају изворима подједнаке рочности и каматне стопе, тако и ризик немогућности наплате средстава по одговарајућој цени и у одређеном времену. Ризик од промена каматних стопа обухвата ризик од промене каматних стопа који би могао проузроковати да каматносна актива и пасива доспеју или се поново уговарају у различито време и у различитом обиму. Девизном ризику Народна банка Србије се излаже кроз трансакције у иностраној валути. Излагање девизном ризику јавља се по основу монетарне активе и пасиве, које нису деноминоване у обрачунској валути Народне банке Србије.

3) Контролне активности

Контролне активности Народне банке Србије су превентивне и корективне. Превентивне контроле представљају проактивне контроле које се одвијају истовремено са извршавањем трансакције и имају задатак да спрече настанак или деловање одређене неправилности, грешке или другог облика одступања. Корективне контроле представљају контроле које се одвијају накнадно, након завршетка пословне трансакције и имају задатак да открију и искажу деловање одређене неправилности, грешке или другог облика насталог одступања - с циљем да се утврде и елиминишу негативне последице и да се деловање истог спречи у наредном периоду.

Интегритет информација, као и безбедност података који се обрађују, остварују се када се успоставе ефективне: опште ИТ контроле (представљају политике и процедуре разних апликација, подржавају функционисање апликативних контрола и доприносе ефикасном раду информационих система) и апликативне ИТ контроле (представљају мануелне/ручне или аутоматске процедуре које најчешће функционишу

на нивоу трансакције - с циљем да обезбеде интегритет, тачност и поузданост рачуноводствених евиденција).

4) Информисање и комуникација

Рачуноводствени систем представља основну претпоставку за ефикасно функционисање система рачуноводственог информисања.

Народна банка Србије води пословне књиге и саставља финансијске извештаје у складу са Законом о рачуноводству²² и подзаконским актима донетим на основу тог закона, и то: Одлуком о Контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за Народну банку Србије²³, Одлуком о садржају и форми образаца финансијских извештаја за Народну банку Србије²⁴, Међународним рачуноводственим стандардима, Међународним стандардима финансијског извештавања, као и својим интерним општим актима - Правилником о рачуноводству Народне банке Србије²⁵ и Рачуноводственим политикама Народне банке Србије²⁶.

Народна банка Србије финансијске извештаје за статистичке и друге потребе и редовне годишње финансијске извештаје предаје Агенцији за привредне регистре.

(1) Рачуноводствени систем

Вођење рачуноводства Народне банке Србије организовано је у основној организационој јединици у чијем су делокругу рачуноводство и финансије – Дирекција за рачуноводство и финансије. Рачуноводствене послове обављају и друге организационе јединице које врше израду, пријем и контролу рачуноводствених исправа.

Пословне књиге воде се у електронском облику - коришћењем апликативног софтвера, а по потреби могу се приказати на рачунару и одштампати. Пословне књиге воде се за пословну годину која је једнака календарској. Главна књига је јединствена на нивоу Народне банке Србије и представља основ за састављање финансијских извештаја. Помоћне књиге воде Дирекција за рачуноводство и финансије као и друге организационе јединице у Народној банци Србије које врше израду, пријем и контролу рачуноводствених исправа и достављају их на књижење (апликативним софтвером или на други начин). Начин комуникације свих апликација према главној књизи је стандардизован преко посебне апликације за јединствени интерфејс – софтверско решење које омогућава пренос трансакција и налога за књижење из помоћне књиге у главну књигу.

Књижење пословних промена врши се на основу рачуноводствене исправе. Књиже се оригиналне рачуноводствене исправе, а копија може само изузетно представљати основ за књижење пословних промена. Рок за састављање, контролу, одобрење и прослеђивање на књижење рачуноводствене исправе која је сачињена у Народној банци Србије је одмах након њене израде, а најкасније три дана од дана настанка пословне промене. За рачуноводствене исправе примљене од правних и физичких лица ван Народне банке Србије тај рок је одмах по пријему, а најкасније три дана од датума пријема.

²² „Службени гласник РС“, број 62/13

²³ „Службени гласник РС“, бр. 71/14 и 135/14

²⁴ „Службени гласник РС“, бр. 71/14 и 135/14

²⁵ Г. бр. 3485 од 4. маја 2011. године

²⁶ Г. бр. 10980 од 22. децембра 2017. године

Дирекција за рачуноводство и финансије на основу примљеног детаљног описа пословне промене израђује инструкције за књижење у главној књизи, утврђује врсте трансакција за пословне промене на које се односе те инструкције и поставља моделе за књижења. Изузетно, дирекција преузима врсте трансакција из помоћне књиге за трезорско пословање и помоћне књиге за магацинско, материјално и погонско књиговодство Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер.

Рачуноводствени информациони систем

Информациони систем Народне банке Србије се састоји од апликација развијених од стране Сектора за информационо комуникационе технологије НБС и апликација других добављача.

У Дирекцији за рачуноводство и финансије се користе: интерфејси оперативних евиденција према рачуноводственом систему Народне банке Србије, рачуноводствени извештајни систем, продукциони информациони систем Завода за израду новчаница и кованог новца, платни промет у Народној банци Србије и друге пословне апликације. Апликације које нису од спољних добављача су под директном контролом апликације за управљање и контролу приступа пословним апликацијама.

Дирекција за рачуноводство и финансије користи следеће модуле у рачуноводственом софтверу: главна књига, обавезе према добављачима, потраживања од купаца и платни промет.

Рачуноводствени информациони систем генерално обезбеђује систем веза између пословних апликација организационих јединица Народне банке Србије и главне књиге, финансија и платног система по принципу једног уноса података и процеса обрада тих података. Рачуноводствени информациони систем обезбеђује извештавање о свим насталим догађајима у процесима рада и повратан увид организационих јединица Народне банке Србије у статусе догађаја након обрада података у главној књизи, финансијама и платном промету и, у реалном времену, организационим јединицама обезбеђује правовремену информацију из платног промета.

(2) Састављање и достављање финансијских извештаја

Финансијски извештаји Народне банке Србије сачињавају се у складу са законом којим се уређују рачуноводство и Међународним рачуноводственим стандардима, односно Међународним стандардима финансијског извештавања. Народна банка Србије води пословне књиге у складу са Законом о рачуноводству, прописима донетим на основу тог закона, професионалном регулативом, Правилником о рачуноводству Народне банке Србије и Рачуноводственим политикама Народне банке Србије.

Годишње финансијске извештаје Народне банке Србије са извештајем овлашћеног ревизора Савет доставља, ради информисања, Народној скупштини до 30. јуна наредне године.

(3) Рачуноводствене политике

Припремање, презентација и обелодањивање финансијских извештаја Народне банке Србије врши се у складу са Рачуноводственим политикама Народне банке Србије, Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) као и природом пословања Народне банке Србије (централна банка).

У Напоменама уз финансијске извештаје Народне банке Србије за 2017. годину, наведене су информације о основама за састављање финансијских извештаја и о специфичним рачуноводственим политикама коришћеним у складу са МРС 1 - Презентација финансијских извештаја. Народна банка Србије је централна банка Републике Србије, а обелодањене рачуноводствене политике су сагласне природи њеног пословања.

Даном ступања на снагу Рачуноводствених политика Народне банке Србије Г. бр. 10980 од 22. децембра 2017. године, престале су да важе рачуноводствене политике које су се примењивале у састављању и објављивању финансијских извештаја Народне банке Србије за 2017. годину.

5) Праћење и процена система

Народна банка Србије континуирано врши процену система финансијског управљања и контроле у погледу адекватности и функционалности и правовремено врши измене са циљем побољшања ефикасности и безбедности истог. Праћење и процена се изводи интерно - текућим увидом и самопроцењивањем и извештајима интерне ревизије као и уз рад екстерних ревизора и спољњих стручњака.

7.2. Интерна ревизија

Интерна ревизија је у 2017. години:

1) издала 12 извештаја о обављеним редовним ревизијама (пет по Годишњем плану за 2016. годину и седам по Годишњем плану за 2017. годину) и два извештаја о обављеним ванредним ревизијама по захтеву руководства, док девет ревизија које су предвиђене усвојеним Годишњим планом о обављању интерне ревизије у Народној банци Србије за 2017. нису извршене током 2017. године.

2) извршила сагледавање степена примене 156 препорука из 31 раније издатог извештаја.

3) извршила остале активности дефинисане усвојеним Годишњим планом о обављању интерне ревизије у Народној банци Србије за 2017. годину, и то:

(1) анализу усаглашености података о стању нето девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембра 2017. године и на тромесечном нивоу за потребе Међународног монетарног фонда (редовна тромесечна активност);

(2) праћење реализације пројекта „Софтвер за унапређење праћења производње у Заводу за израду новчаница и кованог новца“, и др.

8. Финансијски план

Финансијски план Народне банке Србије за 2017. годину усвојио је Савет гувернера одлуком од 26. децембра 2016. године. Финансијским планом утврђени су планирани оперативни приходи и расходи Народне банке Србије, полазећи од извршења финансијског плана за осам месеци текуће 2016. године и пројекције извршења тог плана до краја године; пројекције основних макроекономских параметара у 2017. години; појединачних планова прихода и расхода организационих јединица Народне банке Србије; пројектованих трошкова (зараде, накнаде зарада и остала лична примања запослених; амортизација) и предлога Плана набавки Народне банке Србије за 2017. годину.

При изради финансијског плана пошло се и од пројектованог нивоа девизних резерви за 2017. годину у износу од 9,82 млрд EUR; стања портфела Народне банке Србије на дан 12. децембар 2016. године; пројектоване камате по основу орочених депозита у иностранству; основе за обрачун те камате за коју су коришћени спредови између каматних стопа одговарајуће рочности; прихода од камата по основу диспонибилних текућих рачуна Народне банке Србије у иностранству; процене промена тржишне вредности и продаје купонских и дисконтних ХоВ за које су коришћени „forecast банака“ и „forvard криве“ приноса од 15. децембра 2016. године; претпоставке да ће се и у 2017. години наставити тренд остваривања нето губитка по основу промене тржишне вредности иностраних ХоВ и од трговања и обавеза по основу камате на искоришћена средства алокације према Међународном монетарном фонду и Stand-by аранжман са тим фондом из предострожности. Пошло се и од других претпоставки и процена које се односе на своп куповине/продаје девиза, краткорочне кредите за ликвидност по основу залог ХоВ, дефицит буџета, ликвидност, интервенције на МДТ-у, референтну каматну стопу, репо каматну стопу, вишкове ликвидних средстава банака и расходе камата по основу трансакционих депозита државе.

Планирани укупни оперативни приходи Народне банке Србије за 2017. годину износили су 18,22 млрд динара (приходи од камата – 6,68 млрд динара; приходи од накнада и провизија 4,02 млрд динара и остали приходи – 7,52 млрд динара), а планирани оперативни расходи 22,99 млрд динара (расходи камата – 5,28 млрд динара; расходи накнада и провизија – 0,67 млрд динара; трошкови амортизације – 1,68 млрд динара; трошкови зарада, накнада и остали лични расходи – 4,68 млрд динара; остали трошкови – 6,64 млрд динара; нето губитак по основу промене вредности и продаје ХоВ – 4,03 млрд динара).

9. Финансијски извештај

9.1. Биланс стања

Имовина

9.1.1. Готовина и текући рачуни код банака (рачуни групе 00 (осим 002), 026, 05 (осим 052, 054 и одговарајућег дела 059), 086, 197, 297 и одговарајући делови рачуна 009, 029, 089, 199 и 299)

	31.12.2017.	31.12.2016.
	у 000 динара	
Готовина и текући рачуни код банака	210.176.735	202.213.819
Жиро рачун	8.613.453	14.671.588
Готовина у благајни	30	23
Девизни рачуни	74.068.856	83.216.220
Готовина у благајни у иностраној валути	<u>128.334.453</u>	<u>105.302.635</u>
Свега:	211.016.792	203.190.466
Исправка вредности:		
- девизних рачуна код страних банака	(838.606)	(974.935)
- девизних рачуна код домаћих банака	<u>(1.450)</u>	<u>(1.712)</u>
Свега:	(840.057)	(976.647)

9.1.2. Злато и остали племенити метали (група рачуна 07)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Злато и остали племенити метали	80.767.776	82.555.050
Депозит код банке у иностранству	4.157.650	4.392.811
Златне полуге	75.819.807	77.261.041
Сребро	595.942	678.188
Платина	194.377	223.010

Злато и остали племенити метали исказани у износу од 80.767.776 хиљада динара односе се на депозит у злату код банке у иностранству у износу од 4.157.650 хиљада динара, златне полуге у вредности од 75.819.807 хиљада динара и остале племените метале у износу од 790.319 хиљада динара.

У 2017. години по уговорима закљученим са РТБ Бор – Група, Рударско-топионичарски басен Бор, д.о.о., Бор набављено је 52 златних полуга укупне тежине од око 625 кг. Вредност набављеног злата је утврђивана на основу тржишне цене злата изражене у USD обрачунате као просек преподневне и послеподневне цене злата на Лондонској берзи (LBMA – London Bullion Market Association), и то на дан који претходи дану испоруке златних полуга и испоручене количине злата.

Плаћање златних полуга укупне тежине од око 625 кг. купљених у 2017. године регулисано је закљученим уговорима о куповини злата у 2017. години, тако што се после испоруке купац обавезује да сачини обрачун вредности примљеног злата и да исти достави продавцу, да се на основу обрачуна врши фактурисање обрачунате вредности злата и фактура достави купцу ради плаћања – обавеза за плаћање златних полуга набављених у 2017. години измирена је у целини.

9.1.3. Депозити (011, део 020, део 028, 061, део 080, део 088, 11, део 190, део 191, 21, део 290, део 291 и одговарајући делови рачуна 019, 029, 069, 089, 199 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Депозити	163.435.360	206.672.592
Остали депозити	18.909	19.740
Орочени депозити у иностранској валути	165.913.114	209.698.361
Разграничена активна камата по диспонибилним ороченим депозитима у иностранској валути	<u>161.212</u>	<u>95.584</u>
Свега:	166.093.235	209.813.685
Исправка вредности:		
- орочених депозита у иностранској валути	<u>(2.657.875)</u>	<u>(3.141.093)</u>
Свега:	2.657.875	3.141.093

Орочени депозити у иностранској валути који су исказани у износу од 165.913.114 хиљада динара се односе на краткорочне орочене депозите код банака у иностранству и call депозите који немају прецизиран рок доспећа. Депозити су орочени у оригиналној валути USD и EUR, а код одређених депозита у CAD и другим страним

валутама. Извршена исправка вредности се односи на орочене депозите: USD 3.805.737 или 377.208 хиљада динара и USD 23.010.201 или 2.280.667 хиљада динара.

Остали депозити исказани у износу од 18.909 хиљада динара се односе на камату на депозите на стамбене кредите у износу од 12 хиљада динара и остале депозите за стамбену изградњу у износу од 18.897 хиљада динара.

9.1.4. Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању (рачуни 120, 125, 150, 155, 220 и 225)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	727.503.422	775.159.641
Валутни свопови	37.172	7.046
Купонске обвезнице	693.397.214	733.191.222
Одступање од номиналне вредности	5.314.274	9.279.027
Камата која се односи на будуће обрачунске периоде	3.065.632	3.464.364
Дисконтне хартије од вредности	25.689.130	29.217.982

Од укупног износа финансијских средстава по фер вредности кроз биланс успеха намењених трговању у вредности од 727.503.422 хиљада динара, део у износу од 693.397.214 хиљада динара се односи на купонске хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у иностраној валути, од чега у EUR 3.300.300.000 или 390.995.452 хиљада динара, а преостали део је у USD, CAD и GBP у укупном износу од 302.401.762 хиљада динара. Позитивно одступање од номиналне вредности купонских хартија од вредности износи 5.314.274 хиљада динара, тако да је са каматом која се односи на будуће обрачунске периоде у износу од 3.065.632 хиљада динара, укупна вредност купонских хартија од вредности 701.777.120 хиљада динара.

Преостала вредност хартија од вредности у износу од 25.689.130 хиљада динара се односи на дисконтне хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у иностраној валути у износу од USD 259.183.782.

Износ од 37.172 хиљада динара се односи на потраживања од седам банака по основу своп (swap) куповине девиза.

9.1.5. Финансијска средства расположива за продају - рачуни 122, 152, 222 и одговарајући делови рачуна 129, 159 и 229

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Финансијска средства расположива за продају	9.931.739	10.735.222
Учешћа у капиталу у динарима:		
Recreatours д.о.о., Београд	229.498	229.498
Остало	513	513
Учешћа у капиталу у иностраној валути:		
Банка за међународна поравнања (BIS), Базел	9.931.186	10.734.678
S.W.I.F.T. srl - Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (Удружење за светске међубанкарске финансијске комуникације)	553	531
Исправка вредности:		
- учешћа у капиталу у динарима	(230.011)	(229.998)

9.1.6. Финансијска средства која се држе до доспећа - рачуни 124, 154, 224 и одговарајући делови рачуна 129, 159 и 229

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Финансијска средства која се држе до доспећа	3.026.769	2.877.822
Хартије од вредности које се држе до доспећа:		
Благајнички записи, обвезнице и менице домаћих банака у стечају и ликвидацији	664.205	664.205
Благајнички записи и обвезнице у динарима	2.799.867	2.611.620
Благајнички записи и обвезнице у иностраној валути	<u>226.902</u>	<u>266.202</u>
Свега:	3.690.974	3.542.027
Исправка вредности:		
- благајничких записа, обвезница и меница домаћих банака у стечају и ликвидацији	(664.205)	(664.205)

Благајнички записи и обвезнице у динарима у износу од 2.799.867 хиљада динара и благајнички записи и обвезнице у иностраној валути у износу од 226.902 хиљада динара се у целини односе на дужничке хартије од вредности чији је издавалац Република Србија, које је банка стекла наплатом, а не непосредном куповином. Рокови доспећа ових хартија од вредности истичу 2018. године.

9.1.7. Кредити и пласмани (002, 012, 013, део 020, део 028, 052, 062, 063, део 080, део 088, 10, 153, 157, 16, део 190, део 191, 20, 26, део 290, део 291, 493 и 593 као одбитне ставке и одговарајући делови рачуна 009, 019, 029, 059, 069, 089, 159, 199 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Кредити и пласмани	1.145.859	1.261.628
Кредити банкама у стечају и ликвидацији	434.813	438.053
Кредити пословним банкама	499.609	590.441
Кредити из примарне емисије	956.639	956.639
Стамбени кредити запосленима	652.352	685.711
Остали пласмани	<u>134.840</u>	<u>129.581</u>
Свега:	2.678.253	2.800.425
Исправка вредности:		
- кредита банкама у стечају и ликвидацији	(434.813)	(438.053)
- кредита из примарне емисије	(956.639)	(956.639)
- стамбених кредити запосленима	(12.904)	(14.524)
- осталих пласмана	<u>(128.038)</u>	<u>(129.581)</u>
Свега:	1.532.394	(1.538.797)

Стамбени кредити

Стање потраживања за стамбене кредите на дан 31. децембар 2017. године износило је 652.352 хиљада динара, од чега се на потраживања за обрачунату законску затезну камату у складу са одредбама уговора о кредитима/зајмовима (за укупно 82

кредита/зајма) односи 3.759 хиљада динара. Исправка вредности потраживања за стамбене кредите/зајмове запосленима извршена је у износу од 12.904 хиљада динара.

Кредити из примарне емисије

Потраживање по кредитима из примарне емисије на дан 31. децембар 2017. године износе 956.639 хиљада динара и чине укупан износ потраживања по уговорима Г. бр. 132 у износу од 573.347 хиљада динара, Г. бр. 840 у износу од 84.287 хиљада динара и Г. бр. 299 у износу од 196.070 хиљада динара од Републике Србије и Г. бр. 132 у износу од 35.819 хиљада динара и Г. бр. 840 у износу од 5.266 хиљада динара од Републике Црне Горе. За кредите из примарне емисије по основу наведених уговора извршена је исправка вредности у целости.

Преко рачуна кредита из примарне емисије евидентиран је промет у току 2017. године у укупном износу од 65.343.500 хиљада динара, што је више у односу на претходну годину (29.240.000 хиљада динара) који се односи на кредите за одржавање дневне ликвидности на бази залогe ХоВ. Наведене кредите Народна банка Србије, као кредитне олакшице, одобрава пословним банкама на основу захтева банке и закљученог уговора, а банке га користе као дневни кредит за одржавање ликвидности (*intraday credit*) на који банка не плаћа Народној банци Србије камату; или као преконоћни кредит (*overnight credit*), на који банка плаћа камату у износу референтне каматне стопе увећане за 1,50 процентна поена.

У току 2017. године банке су користиле наведене кредитне олакшице у складу са Одлуком о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залогe хартија од вредности²⁷ и Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залогe хартија од вредности²⁸, у укупном износу од 65.343.500 хиљада динара према пословним књигама, од чега су највећи корисници три банке са укупним износом коришћених кредита у износу од 54.300.000 хиљада динара.

Кредити пословним банкама

У оквиру позиције кредита пословним банкама евидентиран је кредит по Уговору Г. бр. 126 од 26. фебруара 2008. године у износу од 499.609 хиљада динара, што је мање у односу на претходну годину (590.441 хиљада динара) – курсна разлика. Кредит по уговору Г. бр. 126 представља износ девизног потраживања од USD 5.040.675 који је истовремено исказан као потраживање Народне банке Србије од Српске банке а.д. Београд - за исплаћену динарску противвредност; али и као обавеза Народне банке Србије према Српској банци а.д. Београд - по основу задржаног депозита.

Остали пласмани

Остали пласмани се односе на потраживање од РТБ Бор – Група, Рударско-топионичарски басен Бор, д.о.о., Бор по Унапред припремљеном плану реорганизације (УППР) од 13. маја 2016. године године, у износу од 10% укупно пријављеног потраживања Народне банке Србије, односно 128.038 хиљада динара (2016. године: 129.581 хиљада динара). За наведено потраживање извршена је исправка вредности у целости.

²⁷ „Службени гласник РС”, бр. 52/2008, 40/2010, 3/2011 и 18/2011 и 34/2013

²⁸ „Службени гласник РС”, бр. 52/2008 и 41/2013

Преостали део осталих пласмана у износу од 6.802 хиљаде динара чине потраживања од банака по основу комисионе продаје меничних бланкета/пласмани по комисионим пословима од чега се на четири банке односи укупно 3.482 хиљада динара.

Кредити банкама у стечају и ликвидацији

Кредити банкама у стечају и ликвидацији који су исказани у износу од 434.813 хиљада динара се односе на кредит по основу претварања потраживања за краткорочне ХоВ у дугорочни кредит - „Инвестбанка“ а.д. Београд у стечају у износу од 213.696 хиљада динара, кредит за одржавање ликвидности - „Југобанка“ а.д. Београд у стечају у износу од 151.537 хиљада динара и кредите другим банкама у стечају и ликвидацији.

Преостали износ од 68.490 хиљада динара, односи се на остале пласмане по уговорима Г. бр. 132 у износу од 46.702 хиљаде динара и Г. бр. 299 у износу од 15.149 хиљада динара и минусни салдо трансакционих рачуна преузет од стране бившег Завода за обрачун и плаћања у износу од 5.299 хиљада динара и банака. За наведене остале пласмане извршена је исправка вредности у целости.

9.1.8. Чланска квота у Међународном монетарном фонду и средства у специјалним правима вучења (рачуни 054, 083, 24, 298 и одговарајући делови рачуна 059, 089 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Чланска квота у ММФ и средства у специјалним правима вучења	100.405.431	112.236.035
Чланска квота код Међународног монетарног фонда	92.427.246	103.110.374
Активна временска разграничења у иностраној валути	28.759	22.655
Девизни рачун - Међународни монетарни фонд	7.949.426	9.103.006

Република Србија наставља чланство бивше Државне заједнице Србије и Црне Горе у Међународном монетарном фонду са квотом (члански улог), која износи 654.800.000 специјалних права вучења (после повећања квоте 2016. године за 187.100.000 специјалних права вучења) односно 92.427.246 хиљада динара и остварује право учешћа у Одељењу специјалних права вучења, са свим правима и обавезама које проистичу из тог чланства, на основу Закона о ратификацији Споразума између Републике Србије и Републике Црне Горе о регулисању чланства у међународним финансијским организацијама и разграничењу финансијских права и обавеза²⁹.

Од укупног износа уписане чланске квоте код Међународног монетарног фонда уплате у XDR и у злату израженом у XDR износе укупно XDR 161.112.430 што је 24,6% уписане чланске квоте. Амандманом II из 1978. године предвиђено је да се 25% уписане квоте уплаћује у XDR или конвертибилној валути док се 75% уписане квоте уплаћује у националној валути.

Износ од 7.949.426 хиљада динара односно XDR 56.317.639 се односи на стање девизних рачуна Републике Србије код Међународног монетарног фонда и то на рачун специјалних права вучења у износу од 1.346.976 хиљада динара односно XDR 9.542.639 и на рачун резервне транше у износу од 6.602.450 хиљада динара односно XDR 46.775.000.

²⁹ „Службени гласник РС“, број 64/06

Табела 6:

Промена чланске квоте Републике Србије у Међународном монетарном фонду³⁰

Важи од датума	износ у XDR Чланска квота
14. децембар 1992. г.	223.500.000
20. децембар 2000. г.	467.700.000
10. фебруар 2016. г.	654.800.000

9.1.9. Нематеријална улагања (рачуни групе 33)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Нематеријална улагања	112.425	77.144
Лиценце и софтвер	2.091.095	2.027.689
Исправка вредности	(1.978.670)	(1.950.545)

Нематеријална улагања која су исказана у износу од 112.425 хиљада динара се односе на лиценце и софтвер. У току 2017. године набавна вредност лиценци је повећана за износ од 30.588 хиљада динара, а софтвера у износу од 47.845 хиљада динара. По попису за 2017. годину расходована су нематеријална улагања по набавној вредности у износу од 15.027 хиљада динара, отписана у целини.

Нове набавке У 2017. години извршена је набавка електронске лиценце у износу од 9.677 хиљада динара, софтверске апликације за надгледање информационог система у износу од 47.845 хиљада динара, лиценце за класификацију у износу од 6.985 хиљада динара и др.

9.1.10. Некретнине, постројења и опрема (рачуни групе 34)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Некретнине, постројења и опрема	20.233.103	21.413.972
Земљиште	2.825.701	2.825.701
Грађевински објекти	55.376.806	55.109.193
Опрема	11.043.199	10.858.813
Остала основна средства	263.633	262.389
Основна средства у припреми	<u>9.640</u>	<u>44.389</u>
Свега:	69.518.979	69.100.485
Исправка вредности:		
- грађевинских објеката	(42.326.297)	(41.119.257)
- опреме	(6.937.210)	(6.545.110)
- осталих основних средстава	<u>(22.369)</u>	<u>(22.146)</u>
Свега:	(49.285.876)	(47.686.513)

Некретнине, постројења и опрема су исказани у износу од 20.233.103 хиљада динара и у односу на 2016. годину су мањи за 1.180.869 хиљада динара. У току 2017. године набавна вредност грађевинских објеката је повећана за износ од 270.208 хиљада динара, а опреме за 316.589 хиљада динара. По попису за 2017. годину расходована је

³⁰ Извор – сајт Међународног монетарног фонда

дотрајала рачунарска и остала канцеларијска опрема по набавној вредности у износу од 133.114 хиљада динара.

Стање и промене на рачуну набавне вредности основних средстава дате су у следећем прегледу.

Табела 7:

Стање и промене набавне вредности основних средстава у 2017. години

Опис	у 000 динара			
	Почетно стање 31.12.2016	Повећање у 2017. години	Смањење у 2017. години	Стање на дан 31.12.2017.
Земљиште	2.825.701			2.825.701
Грађевински објекти	55.109.193	270.208	2.596	55.376.805
Опрема	10.858.813	316.589	132.203	11.043.199
Остала основна средства	262.389	2.155	911	263.633
Основна средства у припреми	44.389	329.699	364.447	9.641
Укупно	69.100.485	918.651	500.157	69.518.979

Нове набавке У току 2017. године повећана је набавна вредност грађевинских објеката које користи Народна банка Србије по основу процене вредности станова у износу од 233.722 хиљада динара и адаптације дела простора у Заводу за израду новчаница и кованог новца - Топчидер у износу од 33.988 хиљада динара. Повећање набавне вредности грађевинских објеката по основу процене вредности станова у износу од 233.722 хиљада динара извршено је на основу „Процене тржишне вредности непокретности које користи Народна банка Србије“ од 1. септембра 2017. године, коју је извршио „Завод за консалтинг и вештачења“ д.о.о., Нови Сад. Укупно процењена тржишна - фер вредност непокретности/станова које користи Народна банка Србије износила је на дан 1. септембар 2017. године EUR 3.480.630,78 или 414.780.156,75 динара по средњем курсу НБС од 119,1681.

Адаптацију пословног објекта (погонска зграда) ЗИН-а је извршио извођач радова по уговору 8919 од 1. децембра 2015. године. Извршени су радови адаптације дела простора у Заводу за израду новчаница и кованог новца - Топчидер и о томе је испостављена фактура 1. јуна 2016. године - за прву привремену ситуацију и 19. децембра 2016. године окончана ситуација. Адаптирани грађевински објекат је стављен у употребу на основу записника о квантитативном пријему средстава од 20. јануара 2017. године.

У 2017. години извршена је набавка опреме за потребе Завода за израду новчаница и кованог новца - Топчидер у износу од 55.354 хиљада динара; опреме за производњу заштићених папира у износу од 22.517 хиљада динара, сервера-гаскmounted у износу од 15.422 хиљада динара, опреме за бежичну мрежу у износу од 12.520 хиљада динара; опреме за производњу папирних новчаница у износу од 22.184 хиљада динара; система за сортирање, паковање и уништај у износу од 18.661 хиљада динара и др.

Народна банка Србије је на основу Закона о Народној банци донела одлуку о донацији возила 7. марта 2017. године, и то: Општини Пећинци - возило процењене тржишне вредности од 383 хиљаде динара; Општини Нови Кнежевац возило процењене тржишне вредности од 383 хиљаде динара и Црвеном крсту Стара Пазова теретно возило процењене тржишне вредности од 206 хиљада динара.

9.1.11. Инвестиционе некретнине (рачуни групе 35)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Инвестиционе некретнине	467.609	467.609
Инвестиционе некретнине	467.609	467.609

Стање инвестиционих некретнина исказано је у износу од 467.609 хиљада динара и у односу претходну годину није промењено. Инвестиционе некретнине се односе на непокретности укупне површине 2.033 м², од чега се на једну непокретност у Београду односи укупна површина од 1.000 м² у вредности од 272.047 хиљада динара. За наведену непокретност је закључен споразум о уступању права коришћења 11. августа 2009. године, за коришћење дела пословног простора без надокнаде, при чему је Републичка дирекција за имовину Републике Србије дала сагласност 28. маја 2010. године, да се предметни пословни простор у државној својини уступи на коришћење. За наведену непокретност је закључен и уговор о закупу пословних просторија на одређено време, као и Анекс I Уговор о закупу пословних просторија на одређено време 28. јула 2015. године. Наведена непокретност је државна својина, ванкњижног носиоца права коришћења Народне банке Србије.

На две непокретности у Подгорици, Република Црна Гора, односи се 515 м² у вредности од 72.456 хиљада динара, од чега је део пословног простора издат у закуп – 171,59 м².

9.1.12. Остала средства (021, 022, 024, 027, 03 (осим 034 и одговарајућег дела 039), 081, 082, 084, 087, 09, 134, 192, 194, 195, 234, 292, 294, 295, 30, 38 и одговарајући делови рачуна 029, 089, 139, 199, 239 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Остала средства	4.945.877	3.971.720
Остала потраживања у динарима	250.885	225.223
Остала потраживања у инострану валути	3.610.123	3.571.224
Потраживања за камату и друга потраживања у динарима	287.002	352.808
Потраживања за камату и друга потраживања у инострану валути	66.132	88.650
Активна временска разграничења у динарима	45.932	53.311
Активна временска разграничења у инострану валути	9.270	25.557
Залихе	4.103.604	3.506.414
Свега:	8.372.948	7.823.187
Исправка вредности:		
- осталих потраживања у динарима	(24.167)	(19.887)
- осталих потраживања у инострану валути	(3.146.290)	(3.560.131)
- потраживања за камату и др. у динарима	(136.322)	(143.117)
- потраживања за камату и др. у инострану валути	(53.831)	(57.080)
- активних временских разграничења у динарима	-	(6.470)
- залиха	(66.461)	(64.782)
Свега:	(3.427.071)	(3.851.467)

Остала потраживања у динарима у укупном износу од 250.885 хиљада динара се односе на потраживања по основу зајма запосленима Народне банке Србије у износу од 91.210 хиљада динара, потраживања по основу аванса датих за трајна улагања у износу од 14.457 хиљада динара, потраживања по основу комисионе продаје Завода за израду новчаница и кованог новца - Топчидер у износу од 46.636 хиљада динара и др.

Остала потраживања у иностраној валути су исказана у износу од 3.610.123 хиљада динара и односе се на:

- потраживања по основу аванса датих у иностраној валути за набавку машине за дубоку сигурносну штампу у износу од EUR 3.642.300 (38% уговорене вредности) или 431.436 хиљада динара;
- потраживања по основу 200.000 гр злата у износу од 826.294 хиљада динара од Холдинга Рударско металуршко хемијски комбинат Трепча а.д., Звечан (по цени за грам злата – цена за златне полуге на дан 31. децембар 2017. године, The London Bullion Market Association). Наведена потраживања потичу из 1996. и 1997. године и за њих је у целини извршена исправка вредности у ранијим годинама;
- преостали износ осталих потраживања у иностраној валути чине потраживања по основу опљачканог ЕСН-а³¹ у износу од 147.436 хиљада динара, потраживања по основу куповине девиза од Београдске банке а.д. Београд – у стечају у износу од 1.930.788 хиљада динара, потраживања по основу продатог ефективног страног новца од Југобанке а.д. Београд – у стечају у износу од 148.673 хиљада динара и др. - и за ова потраживања извршена је исправка вредности у целини у ранијим годинама.

Потраживања за камату и друга потраживања у динарима Од укупно исказаног износа од 287.002 хиљада динара највећи део чине потраживања по основу продаје производа и услуга Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер у износу од 181.010 хиљада динара. У потраживањима по основу продаје готових производа највеће учешће имају потраживања од Министарства унутрашњих послова у износу од 92.264 хиљада динара (за исте је извршена исправка вредности у износу од 90.478 хиљада динара). Преостали износ потраживања за камату и др. у динарима чине потраживања по основу Одлуке о јединственој тарифи Народне банке Србије по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге³² у износу од 84.422 хиљада динара и др.

Потраживања за камату и друга потраживања у иностраној валути се односе: потраживања за двоструко наплаћене провизије са посебног рачуна у износу од 42.499 хиљада динара; потраживања за непрокњижене ставке са посебног рачуна у износу од 9.605 хиљада динара; потраживања по основу продаје готових производа и услуга Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер у износу од 3.460 хиљада динара и др.

³¹ ефективни страни новац

³² „Службени гласник РС“, бр. 43/11, 85/11, 49/12, 57/12, 67/12, 98/12, 43/13, 80/13, 17/14, 27/14, 62/14, 125/14, 51/15, 61/15, 71/15, 78/15, 29/2016, 54/2016, 76/2016, 85/2016

Залихе (4.103.604 хиљада динара) се односе:

	у 000 динара	
	2017.	2016.
Материјал	1.465.155	1.420.553
Резервни делови	208.423	215.769
Остале залихе	937.562	933.887
Инвентар у употреби	64.367	62.688
Недовршена производња	230.535	305.820
Полупроизводи	245.678	188.674
Готови производи	951.884	379.023
Укупно:	4.103.604	3.506.414

1) Стање залиха недовршене производње по попису

Вредност залиха недовршене производње по попису са стањем на дан 31. децембар 2017. године у износу од 230.535 хиљада динара утврђена је по радним налозима и укључује трошкове рада по налогу (зараде), трошкове материјала израде, опште фиксне и опште варијабилне трошкове. Кључеви за алокацију трошкова за утврђивање стања недовршене производње на дан 31. децембар 2017. године, утврђени су Одлуком генералног директора Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер од 30. марта 2017. године (ЗИН бр. 522/1/17).

Као кључеви за алокацију трошкова користи се учешће сати рада и трошкова материјала по радним налозима у односу на укупне сате рада и трошкова материјала свих производних јединица. Одлуком је предвиђено да се као кључ за пренос трошкова амортизације производних јединица на цену коштања, односно трошак периода, користи учешће стварних сати рада у односу на технички могуће капацитете свих средстава (машина) и др. Кључ за алокацију трошка периода унутар производних организационих јединица - на носиоце радне налоге је учешће сати рада радног налога у укупним сатима рада свих радних налога.

2) Стање залиха полупроизвода и готових производа по попису

Вредност залиха полупроизвода и готових производа по попису са стањем на дан 31. децембар 2017. године износи 1.197.562 хиљада динара, од чега полупроизводи износе 245.678 хиљада динара а готови производи 951.884 хиљада динара. Залихе готових производа обухватају: трезор готових производа, магацин комисионара, трезор персонализације и др.

3) Комисиона продаја производа – преко Министарства унутрашњих послова

Потраживања по средствима датим за обављање послова у име и за рачун Народне банке Србије од Министарства унутрашњих послова исказана су у износу од 46.318 хиљада динара – претходне године 38.958 хиљада динара, а односе се на залихе готових производа лоциране код наведеног комисионара по уговорима о пословно-техничкој сарадњи из ранијих година. Попис односних потраживања са стањем на дан 31. децембар 2017. године вршила је комисија за попис динарских потраживања Народне банке Србије – Одлука о образовању комисија за редован попис имовине и Народне банке Србије са стањем на дан 31. децембра 2017. године Г. бр. 9835 од 17. новембра 2017. године. С обзиром на то „да Министарство унутрашњих послова није доставило пописне листе до 18. јануара 2018. године у пописне листе готових производа који се налазе у магацину комисионара – МУП унето је књиговодствено стање на дан 31.12.2017. године“ – Извештај о извршеном попису од 18. јануара 2018. године (Комисија број 25).

Обавезе

9.1.13. Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању (рачуни 411, 416, 511, 516 и део 414)

Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању износе 35.365 хиљада динара и односе се на промену фер вредности деривата намењених трговању – своп продају девиза, које се вреднују по фер вредности у складу са МРС 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање. Наведене обавезе се односе на једну банку у износу од 19.559 хиљада динара и друге банке.

9.1.14. Депозити и остале обавезе према банкама и другим финансијским организацијама (део 40, део 420, део 421, део 490, део 50, део 520, део 521, део 590, део 193 и део 293 као одбитне ставке (ССКР – СС шифра 1 (без шифре 17), шифра 70, делови шифра 71 и 74))

	31.12.2017.	у 000 динара 31.12.2016.
Депозити и остале обавезе према банкама и другим финансијским организацијама	484.339.613	496.486.485
Трансакциони депозити у динарима	198.833.778	194.535.719
Трансакциони депозити у иностраној валути	194.521.401	221.288.994
Остали депозити у динарима	41.645.584	40.916.067
Остали депозити у иностраној валути	407.622	316.659
Кредити по репо трансакцијама	45.116.089	33.810.819
Примљени кредити у иностраној валути	3.315.530	5.027.786
Остале финансијске обавезе	499.609	590.441

Трансакциони депозити у динарима

Трансакциони депозити у динарима исказани су у укупном износу од 198.833.778 хиљада динара и односе се на: обавезну резерву банака у динарима, средства на жиро рачунима банака и камату на издвојену обавезну резерву у динарима, у износу од 190.220.205 хиљада динара; централне депозите – рачуне НБС 980 у износу од 8.613.453 хиљада динара и остале трансакционе депозите.

Обавезну резерву банака у динарима банке су дужне да обрачунавају и издвајају у динарима на свој жиро рачун, у складу са Одлуком о обавезној резерви банака код Народне банке Србије³³ и Упутством за спровођење Одлуке о обавезној резерви банака код Народне банке Србије³⁴, за обрачунски период од 18. дана у месецу до 17. дана наредног месеца.

Народна банка Србије плаћа банкама камату на износ оствареног просечног дневног стања издвојене динарске обавезне резерве у обрачунском периоду када не прелази износ обрачунате динарске обавезне резерве, за све дане обрачунског периода по каматној стопи предвиђеној Одлуком о каматним стопама које Народна банка Србије примењује у поступку спровођења монетарне политике³⁵. Од укупног износа од 190.220.205 хиљада динара, обавезну резерву банака у динарима и слободна средства на жиро рачунима банака чини 190.114.200 хиљада динара, док се преостали износ од 106.005 хиљада динара односи на разграничену камату.

³³ „Службени гласник РС“ бр. 3/2011, 31/2012, 57/2012, 78/2012, 87/2012, 107/2012, 62/2013, 125/2014, 135/2014, 4/2015, 78/2015 и 102/2015

³⁴ „Службени гласник РС“, бр. 8/2011, 43/2011, 57/2012, 65/2013, 118/2013, 127/2014 и 141/2014

³⁵ „Службени гласник РС“, бр. 45/11, 98/12, 125/14, 42/15, 61/15, 86/15, 93/15, 11/16, 61/16, 20/18 и 28/18

Трансакциони депозити у иностраној валути

Трансакциони депозити у иностраној валути исказани су у укупном износу од 194.521.401 хиљада динара и односе се на: обавезну девизну резерву банака у износу од 190.478.076 хиљада динара (27 банака које су закључно са 31. децембром 2017. године имале обавезу обрачунавања и издвајања девизне резерве) и остале трансакционе депозите у укупном износу од 4.043.325 хиљада динара.

Остали депозити у динарима

Остали депозити у динарима износе 41.645.584 хиљада динара, а чине их депозити по основу вишкова ликвидних средстава у износу од 6.408.368 хиљада динара и готовина у трезорима банака у износу од 35.237.216 хиљада динара.

Депозити по основу вишкова ликвидних средстава представљају депозитне олакшице банкама, са преконоћном рочношћу и односе се на средства које банке депонују код Народне банке Србије у складу са Одлуком о условима и начину депоновања вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије³⁶.

Од укупног износа од 6.408.368 хиљада динара вишкови ликвидних средстава 31. децембра 2017. године износе 6.407.300 хиљада динара, док се преостали износ односи на камату.

Остали депозити у иностраној валути

Остали депозити у иностраној валути износе 407.622 хиљада динара и односе се на: наменски депозит Централног регистра хартија од вредности у износу од 201.010 хиљада динара; орочени депозит једне банке у износу од 94.160 хиљада динара; обавезе по основу разграничене камате на орочене депозите у иностранству код једне банке у износу од 66.656 хиљада динара и остале обавезе у вези депозита у укупном износу од 45.796 хиљада динара.

Кредити по репо трансакцијама

Одлуком о другој емисији благајничких записа Народне банке Србије у 2016. години од 27. децембра 2016. године прописано је издавање благајничких записа Народне банке Србије 29. децембра 2016. године укупне номиналне вредности 500.000.000.000 динара, појединачне номиналне вредности од 10.000 динара и датумом доспећа 365 дана од дана издавања, односно 29. децембра 2017. године. По овој одлуци је 2017. године спроведено 50 аукција укупног дисконтног износа/куповне цене од 2.611.869.000 хиљада динара.

Одлуком о првој емисији благајничких записа Народне банке Србије у 2017. години од 14. децембра 2017. године прописано је издавање благајничких записа Народне банке Србије 18. децембра 2017. године укупне номиналне вредности 500.000.000.000 динара, појединачне номиналне вредности од 10.000 динара и датумом доспећа 365 дана од дана издавања, односно 18. децембра 2018. године. По овој одлуци су 2017. године спроведене две аукције укупног дисконтног износа/куповне цене од 89.800.000 хиљада динара.

Народна банка Србије је обављала операције на отвореном тржишту у току 2017. године у периоду 4. јануар 2017. године – 27. децембар 2017. године и обавила 52 аукције репо продаје. Рочност репо трансакција је била седам дана осим у случају две продаје када је била шест и осам дана.

³⁶ „Службени гласник РС“, бр. 48/04, 60/07, 35/08 и 73/08

Аукције репо продаје хартија од вредности су се обављале благајничким записима Народне банке Србије. Стање продатих хартија од вредности на дан последње аукције 27. децембра 2017. године - дисконтни износ/куповна цена износило је 45.100.000 хиљада динара, а номинални износ/реоткупна цена 45.122.525 хиљада динара. Просечна пондерисана каматна стопа на овим аукцијама у току 2017. године на годишњем нивоу износила је 2,83% (2016. године 2,82%).

У финансијским извештајима Народне банке Србије је на дан 31. децембар 2017. године обавеза по репо пословима износила 45.116.089 хиљада динара, од чега обавеза по репо продатим хартијама од вредности износи 45.100.000 хиљада динара и разграничена камата на репо продате хартије од вредности 16.089 хиљада динара.

Примљени кредити у иностраној валути

Примљени кредити у иностраној валути односе се на кредит одобрен 1999. године од стране Export Import Bank of China у износу од USD 100 милиона. Споразумом о реструктурирању дуга између Народне банке Србије и Export Import Bank of China из фебруара 2009. године регулисане су обавезе Народне банке по наведеном кредиту из 1999. године, по коме су, почев од јула 2009. године сва права и обавезе пренета на China Export & Credit Insurance Corporation – SINOSURE, са непромењеним условима отплате. Кредит се у складу са уговором отплаћује два пута годишње и то: главни део дуга у износу од USD 4.719.902 и камата по променљивој каматној стопи.

У току 2017. године укупно је отплаћено USD 9.439.804 или 1.701.096 хиљада динара на име главнице дуга и USD 1.004.336 или 104.388 хиљада динара на име камате. Укупно стање обавезе на дан 31. децембра 2017. године износи 3.315.530 хиљада динара и односи се на: главни део дуга у износу од USD 33.039.311 или 3.274.708 хиљада динара и разграничену камату у износу од USD 411.866,98 или 40.822 хиљада динара.

Остале финансијске обавезе

Остале финансијске обавезе у износу од 499.609 хиљада динара се односе на кредит по уговору Г. бр. 126 који се нетира са пласманом. Износ девизног потраживања од USD 5.040.675 који је на дан 31. децембра 2017. године исказан у финансијским извештајима по средњем курсу долара у износу од 499.609 хиљада динара представља потраживање Народне банке Србије од Српске банке а.д. Београд - за исплаћену динарску противвредност, али истовремено и обавезу Народне банке Србије према Српској банци а.д. Београд - по основу задржаног депозита.

9.1.15. Депозити и остале обавезе према држави и другим депонентима (рачуни део 40, део 420, део 421, део 490, део 50, део 520, део 521, део 590, део 193 и део 293 као одбитне ставке (ССКР – СС шифра 17 и све остале шифре, осим шифре 70 и делова шифара 71 и 74))

	31.12.2017.	31.12.2016.
Депозити и остале обавезе према држави и др. депонентима	268.460.430	256.890.975
Трансакциони депозити у динарима	163.852.851	133.711.004
Трансакциони депозити у иностраној валути	26.406.332	34.795.532
Остали депозити у динарима	1.439.084	1.167.032
Остали депозити у иностраној валути	76.762.163	87.217.407

Трансакциони депозити у динарима

Трансакциони депозити у динарима износе 163.852.851 хиљада динара и односе се на: депозите Министарства финансија у износу од 162.026.948 хиљада динара и остале трансакционе депозите у динарима (жиро рачуни ЈП Србијагас, банака у стечају и ликвидацији и др.) у износу од 1.825.903 хиљада динара.

Консолидовани рачун трезора

Трансакциони депозити Министарства финансија на рачуну 908-84001-78 у износу од 160.783.536 хиљада динара односе се на средства Консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије.

Трансакциони депозити у иностраној валути

Трансакциони депозити у иностраној валути износе 26.406.332 хиљада динара и односе се на: депозите на редовним девизним рачунима Министарства финансија - Управе за трезор у износу од 26.356.637 хиљада динара и остале трансакционе депозите у укупном износу од 49.695 хиљада динара.

Остали депозити у динарима

Остали депозити у динарима износе 1.439.084 хиљада динара, од чега се износ од 1.438.618 хиљада динара односи на новчана средства код Министарства финансија - Управе за трезор, а преостали део чине остали депозити државних органа и институција у динарима (депозити за исплату нерезидената).

Остали депозити у иностраној валути

Остали депозити у иностраној валути износе 76.762.163 хиљада динара и чине их:

- 1) *орочени депозити* Министарства финансија и орочени депозити Агенције за осигурање депозита у укупном износу од 25.176.316 хиљада динара, као и припадајућа разграничена камата на орочене депозите у валути USD Министарства финансија у износу од 3.892 хиљада динара;
- 2) *наменски депозити* Министарства финансија и Управе за трезор у износу од 28.299.330 хиљада динара;
- 3) *остали наменски депозити* у укупном износу од 9.434.298 хиљада динара, од чега се на рачуне донација односи 5.600.884 хиљада динара и
- 4) *остали депозити* државе у укупном износу од 13.848.327 хиљада динара, од чега се на акредитиве исказане у валути EUR односи 9.059.317 хиљада динара.

9.1.16. Обавезе према Међународном монетарном фонду (рачун 54 и 599)

	31.12.2017.	31.12.2016.
	у 000 динара	
Обавезе према Међународном монетарном фонду	100.437.147	112.038.645
Хартије од вредности и друге обавезе које се односе на регулисање статуса код Међународног монетарног фонда	85.826.707	95.746.944
Stand-by аранжман	-	-
Обавезе према ММФ-у по основу резервне транше	6.602.450	7.365.589
Обавезе према ММФ-у у специјалним правима вучења	7.998.426	8.922.920
Пасивна временска разграничења – ММФ	9.564	3.192

Хартије од вредности и друге обавезе које се односе на регулисање статуса код Међународног монетарног фонда у износу од XDR 608.038.722 или 85.826.707 хиљада динара представљају укупне обавезе у валути Републике Србије. Смањење у односу на претходну годину је ефекат свођења на нови априлски репрезентативни курс XDR за РСД у 2017. години.

Обавезе према Међународном монетарном фонду по основу резервне транше у износу од XDR 46.775.000 или 6.602.450 хиљада динара су настале услед повећања чланске квоте 2016. године (део повећања квоте од 25% у специјалним правима вучења).

Преостали износ од 8.007.990 хиљада динара се односи на обавезе према Међународном монетарном фонду у специјалним правима вучења односно средства алоцирана Народној банци Србије у износу од XDR 56.664.797 или 7.998.426 хиљада динара, као и евидентирану обрачунату а неплаћену камату по основу средстава алокације у износу од XDR 67.752 или 9.564 хиљада динара.

Одбор извршних директора Међународног монетарног фонда је 23. фебруара 2015. године одобрио Stand-by аранжман из предострожности који истиче 22. фебруара 2018. године у износу од XDR 935.400.000 по коме у 2017. години није било повлачења средстава.

Табела 8:

**Преглед последњих финансијских аранжмана
Р. Србије и Међународног монетарног фонда на дан 31.12.2017. године³⁷**

Инструмент	Датум аранжмана	Датум истека/прекида	Договорени износ	Повучени износ	износ у XDR	
					Преостали износ за отплату	
Stand-by аранжман	23. фебруар 2015.	22. фебруар 2018.	935.400.000	-	-	-
Stand-by аранжман	29. септембар 2011.	28. март 2013.	935.400.000	-	-	-
Stand-by аранжман	16. јануар 2009.	15. април 2011.	2.619.120.000	1.367.743.000	-	-

9.1.17. Резервисања (рачуни 450, 451, 452, 453 и 454)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Резервисања	1.412.699	1.260.355
Резервисања за судске спорове	182.482	151.223
Резервисања за отпремнине	533.751	444.318
Резервисања за јубиларне награде	525.206	495.789
Резервисања за неискоришћени годишњи одмор	171.260	169.025

Резервисања су исказана у укупном износу од 1.412.699 хиљада динара и повећана су за 152.344 хиљада динара у односу на 31. децембар 2016. године (1.260.355 хиљада динара).

Резервисања за судске спорове на дан 31. децембар 2017. године износе 182.482 хиљада динара и повећана су у односу на 2016. годину када су износила 151.223 хиљада динара. Резервисања су утврђена на основу процене исхода судских спорова који су у току од стране стручних служби Народне банке Србије.

³⁷ Извор: Веб страница Међународног монетарног фонда

Резервисања за отпремнине и јубиларне награде по Међународном рачуноводственом стандарду 19 – Примања запослених формирана су у складу са актуарским обрачуном извршеним од стране овлашћеног актуара, узимајући у обзир релевантне претпоставке: дисконтну стопу, годишњи раст зарада, стопу флукуације запослених, стопу инвалидности, таблице смртности. Резервисања за отпремнине и јубиларне награде исказана су у висини дисконтоване садашње вредности очекиваних будућих обавеза и износе укупно 1.058.957 хиљада динара, од чега се на резервисања за отпремнине односи 533.751 хиљада динара, а 525.206 хиљада динара на резервисања за јубиларне награде запосленима.

Повећање резервисања за отпремнине запосленима у односу на 2016. годину у укупном износу од 89.432 хиљада динара представља нето ефекат новоформираних резервисања у износу од 120.142 хиљада динара и исплаћених отпремнина у 2017. години у износу од 30.710 хиљада динара.

Повећање резервисања за јубиларне награде у односу на 2016. годину у укупном износу од 29.417 хиљада динара представља нето ефекат новоформираних резервисања у износу од 96.054 хиљада динара и исплаћених јубиларних награда запосленима у износу од 66.637 хиљада динара.

Резервисања за неискоришћене годишње одморе на дан 31. децембар 2017. године износе 171.260 хиљада динара и повећана су за 2.234 хиљада динара у односу на 31. децембар 2016. када су иста износила 169.025 хиљада динара. Износ повећања резервисања представља нова резервисања у 2017. години. Обрачун резервисања за неискоришћене годишње одморе извршен је на основу укупног броја неискоришћених дана годишњег одмора запослених у Заводу за израду новчаница и кованог новца Топчидер и седишту и филијалама Народне банке Србије и просечној заради у Народној банци Србије која по дану износи РСД 5.871,48 за 2017. годину.

9.1.18. Текуће пореске обавезе (рачун 455)

Текуће пореске обавезе

Текуће пореске обавезе обрачунате и исказане у износу од 454.479 хиљада динара се односе на обавезе Народне банке Србије по основу пореза на добит по коначном обрачуну за 2017. годину. Пореска основица представља разлику између прихода остварених на тржишту – приходи од продаје производа и услуга у износу од 6.673.765 хиљада динара и расхода насталих у вези са наведеним приходима, који су обрачунати сразмерно учешћу прихода остварених на тржишту у укупно оствареним приходима, у износу од 3.643.903 хиљада динара. На тако обрачунату пореску основицу од 3.029.862 хиљада динара примењена је стопа пореза на добит од 15%, у складу са Законом о порезу на добит правних лица²⁸ и поднет Порески биланс за недобитну организацију која примењује контни оквир за Народну банку Србије – Образац ПБНЗ.

9.1.19. Готов новац у оптицају (рачун 890)

	31.12.2017.	31.12.2016.
Готов новац у оптицају	163.944.539	159.227.574
Оптицајни готов новац у земљи	163.944.539	159.227.574

Готов новац у оптицају исказан у финансијским извештајима у износу од 163.944.539 хиљада динара представља разлику између износа израђеног готовог новца – 721.018.813 хиљада динара, умањеног за износ: уништеног готовог новца од 323.082.362 хиљада динара; готовог новца у трезорима Народне банке Србије од 197.316.062 хиљада динара; готовог новца послатог за тестирање машина од 16 хиљада динара и износ готовог новца у трезорима банака и код Управе за трезор од 36.675.834 хиљада динара.

9.1.20. Остале обавезе (426, 427, 43, 44, 456, 457, 491, 492, 494, 495, 526, 527, 53, 591, 592, 594, 595)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Остале обавезе	4.755.384	2.666.493
Обавезе према добављачима у земљи	189.328	218.386
Обавезе према добављачима у иностранству	108.402	53.033
Обавезе по основу примљених аванса у динарима	104.081	695.780
Обавезе по основу примљених аванса у иностранству валути	338.630	451.797
Обавезе по основу зарада	184.218	192.317
Девизне обавезе према банкама у земљи на име замене ефективног страног новца	55.671	81.161
Обавезе по основу оставина	42.058	52.672
Остала пасивна временска разграничења	205.124	24.000
Обавезе по основу пореза и доприноса	63.207	140.661
Остале обавезе из пословања	3.464.665	756.686

9.1.21. Капитал (804, 81 и 82 – потражни салдо, 83)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Капитал	298.312.449	390.658.181
Државни капитал	171.128.873	157.945.159
Резерве	210.329.212	183.522.896
Добитак	-	49.190.126
Губитак	(83.145.636)	-

Државни капитал у износу од 171.128.873 хиљада динара се односи на основни капитал Народне банке Србије чији је минимални износ од 10.000.000 хиљада динара прописан Законом о Народној банци Србије.

Резерве исказане у износу од 210.329.212 хиљада динара се односе на посебне резерве Народне банке Србије у износу од 187.857.209 хиљада динара, ревалоризационе резерве у износу од 15.665.734 хиљада динара, резерве настале по основу финансијских средстава расположивих за продају у износу од 6.737.581 хиљада динара и актуарске добитке – резервисања за отпремнине у износу од 68.688 хиљада динара (134.912 хиљада динара).

У 2017. години Народна банка Србије је исказала губитак у износу од 83.145.636 хиљада динара, док је претходне године остварила **добитак** у износу од 49.190.126 хиљада динара.

Губитак Народне банке Србије за 2017. годину у износу од 83.145.636 хиљада динара састоји се из добити остварене из оперативног пословања у износу од 1.624.139 хиљада динара и губитка проистеклог из курних ралика у износу од 84.769.775 хиљада динара – расходи по основу курсних разлика износили су 181.197.086 хиљада динара, а приходи од курсних разлика 96.427.311 хиљада динара.

Одлуком о усвајању финансијских извештаја Народне банке Србије за 2017. годину СГ НБС бр. 1 од 30. априла 2018. године предвиђено је да ће губитак за 2017. годину Народна банка Србије покрити из посебних резерви.

9.2. Биланс успеха

Приходи и расходи од камата (рачуни групе 70 и 60)

9.2.1. Приходи од камата (рачуни групе 70)

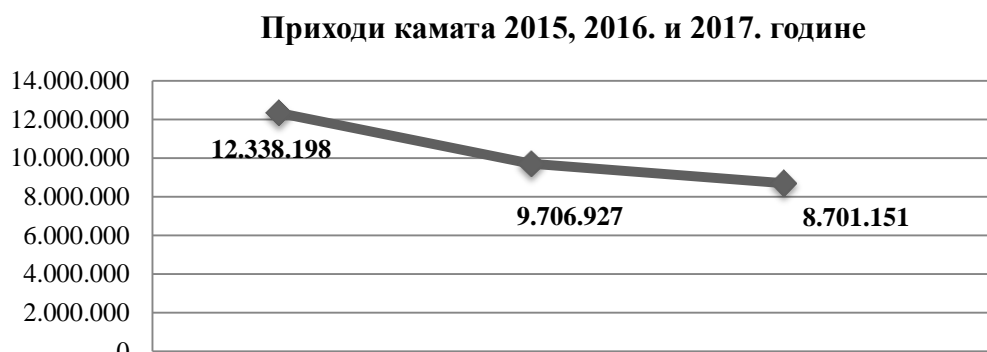
	31.12.2017.	31.12.2016.
Приходи од камата	8.701.151	9.706.927
Камате по основу ХОВ по фер вредности	7.456.068	8.730.568
Камате по основу депозита	1.111.259	598.896
Остале камате	133.824	377.463

Највећи део укупно исказаних прихода од камата чине приходи од камата по основу хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у износу од 7.456.068 хиљада динара. Наведени приходи се односе на приходе од купонских иностраних хартија од вредности у износу од 7.259.326 хиљада динара и приходе од камата на дисконтне хартије од вредности у износу од 196.742 хиљада динара.

Приходи од камата по основу депозита у износу од 1.111.259 хиљада динара се односе на камату по основу орочених депозита у иностранству у строј валути.

Остале камате се односе на приходе од камата по основу наплате из стечајне масе банака у стечају у износу од 55.144 хиљада динара и друге камате по осталим основима.

Графикон 6:

Приходи од камата по основу наплате из стечајне масе банака у стечају

Приходи од камата по основу наплате из стечајне масе банака исказани су у износу од 55.144 хиљада динара, од чега се на Беобанку а.д. Београд – у стечају односи 45.150 хиљада динара, а преостали износ на наплате од других банака у стечају. Наплата је вршена на основу решења надлежних судова о деоби стечајне масе, односно укупно утврђеног потраживања и процента намирења.

У наставку даје се преглед извршених наплата од банака у стечају:

Табела 9:

Наплата из стечајне масе банака

У динарима

Банка	Решење суда/датум	Основ за призната потраживања	Наплата Износ/ Датум	Расподељени износи
Астра банка а.д. Београд – у стечају	Привредни суд у Београду Ст. 168/2010 од 21.05.2017.	Трећа накнадна исплата из стечајне масе	36.402,14 / 28.06.2017. г. 3.010.310,99 / 11.07.2017. г. Укупно: 3.046.713,13	НБС: 3.046.713,13 -камата: 3.046.713,13
Беобанка а.д. Београд – у стечају	Привредни суд у Београду Ст. 56/2010 од 16.12.2017.	Трећа делимична деоба стечајне масе	57.478.046,71 - 04.01.2017. г.	НБС: 57.478.046,71 -камата: 45.149.742,00
РАЈ банка а.д. Прибој – у стечају	Привредни суд у Београду Посл. бр. 4. Ст. 120/2010 од 20.09.2017.	Друга накнадна исплата из стечајне масе	723.220,11 и 244.972,26 09.10.2017.г. Укупно: 968.192,37	НБС: 968.192,37- камата: 225.783,20
Медифарм банка а.д. Београд – у стечају	Привредни суд у Београду Ст. 98/2010 од 07.02.2017.	Главна деоба стечајне масе	700.000,00; 1.726.396,90 и 3.239.746,95 - 24.04.2017. г. Укупно: 5.666.143,85	НБС: 5.666.143,85 -камата: 1.726.396,90
Лозничка банка а.д. Лозница – у стечају	Привредни суд у Ваљево Ст. 10/10 од 08.02.2017.	Завршна деоба стечајне масе	5.045.482,66 - 24.02.2017. г.	Република Србија: 4.995.210,39 НБС: 50.272,27

Лозничка банка а.д. Лозница – у стечају

Решењем Трговинског суда у Ваљево Ст. бр. 569/03 од 2. јула 2003. године отворен је поступак стечаја над „Лозничком банком“ а.д из Лознице. Решењем истог суда од 4. децембра 2003. године, Народној банци Србије је као правном следбенику Народне банке Југославије утврђен део потраживања према „Лозничкој банци“ а.д. у износу од 2.184 хиљаде динара са законском затезном каматом, као и 4.605.359,77 EUR, 170 USD и 100 DEM са домицилном каматом, све од 19. фебруара 2002.године, па до подношења предлога нацрта за главну деобу.

Решењем о главној деоби Привредног суда у Ваљево Ст.бр. 10/10 од 25. јануара 2016. године (које је постало правоснажно 18. августа 2016. године), утврђено је потраживање Народне банке Србије сврстано у трећи исплатни ред (по заједничкој

пријави потраживања са Републиком Србијом из 2003. године) у износу од 696.682 хиљада динара. Такође је одређено да се намирењу стечајних поверилаца приступа по правоснажности Решења о главној деоби. Решењем тог суда о завршној деоби стечајне масе „Лозничке банке“ а.д. Лозница од 8. фебруара 2017. године утврђено је укупно потраживање на дан 1. април 2015. године у износу од 696.682 хиљада динара, проценат намирења од 0,72% утврђеног потраживања, као и износ намирења по завршној деоби од 5.045 хиљада динара. Лозничка банка је 24. фебруара 2017. године уплатила 5.045 хиљада динара на рачун Народне банке Србије, који је расподељен на основу учешћа у признатим потраживањима, и то Републици Србији 4.995 хиљада динара (99,0036%), а Народној банци Србије 50 хиљада динара (0,9964%).

Стечајни поступак над Лозничком банком закључен је решењем Привредног суда у Ваљеву од 12. јула 2017. године, које је постало правоснажно 24. јула 2017. године.

У постуку реализације Решења о главној деоби Привредног суда у Ваљеву, за део уплаћеног износа на рачун Народне банке Србије који је расподељен на основу учешћа у признатим потраживањима Републици Србији у висини од 4.995 хиљада динара, уз позив на одредбе чл. 336-343. Закона о облигационим односима³⁸, Народна банка Србије је извршила пребијање својих потраживања од Републике Србије. У допису Народне банке Србије Кг. бр. 4011/1/17 од 31. октобра 2017. године, који је достављен Министарству финансија 1. новембра исте године, наведено је да потраживање Народне банке Србије по основу Уговора Г. бр. 840 на дан 24. фебруар 2017. године износи 84.286.649,50 динара на име главнице, 41.800.689,07 динара на име редовне камате и 45.293.036,28 динара на име затезне камате, као и да имајући у виду решење о завршној деоби, Народна банка Србије „овим дописом врши пребијање износа од 4.995.210,39 динара и за толико умањује своје потраживање према Републици Србији по основу доспеле затезне камате“. Уговор о кредиту Г. бр. 840 закључен је 26. септембра 1995. године између Народне банке Југославије, као кредитора, и Савезне Републике Југославије, као корисник кредита.

9.2.2. Расходи камата (група 60)

Расходи камата за 2017. годину износе 4.760.001 хиљада и већи су од расхода по основу камата претходне године када су исти износили 4.661.111 хиљада динара.

Расходи камата односе се на:

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Расходи камата	4.760.001	4.661.111
Камате по основу репо трансакција	1.485.515	1.288.753
Камате по основу издвојене динарске обавезне резерве	2.671.452	2.512.686
Камате по основу депозита вишкова ликвидних средстава	351.283	707.774
Камате по основу кредита Export Import Bank of China	104.388	113.056
Камате по основу обавеза према ММФ	43.972	10.299
Камате по основу орочених депозита у иностраној валути	95.718	-
Остале камате	7.673	28.543

³⁸ „Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ“, 31/93 и „Службени лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља

Расходи камата који су исказани у износу од 4.760.001 хиљада динара, односе се на камате по основу репо трансакција у износу од 1.485.515 хиљада динара, камате по основу издвојене динарске обавезне резерве у износу од 2.671.452 хиљада динара, као и камате по основу депозита вишкова ликвидних средстава, кредита Export Import Bank of China, обавеза према Међународном монетарном фонду, орочених депозита у иностраној валути и по осталим основима.

9.2.3. Приходи и расходи од накнада и провизија (рачуни групе 71 и 61)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Приходи од накнада и провизија	4.508.232	4.302.973
Накнада за послове РТГС и клиринга	912.299	1.091.183
Накнаде за послове принудне наплате	1.249.072	1.209.818
Накнаде за послове надзора над обављањем делатности осигурања	388.910	392.204
Остале накнаде у динарима	596.957	403.160
Приходи од накнада и провизија у иностраној валути	1.360.994	1.206.608

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Расходи накнада и провизија	1.016.269	610.029
Расходи накнада и провизија	19.994	19.030
Расходи накнада и провизија у иностраној валути	996.275	590.999

Расходи накнада и провизија исказани су у финансијским извештајима у износу 1.016.269 хиљада динара, и односе се на:

- *накнаде и провизије у динарима* у износу од 19.994 хиљада динара, од којих се највећи део односи на провизије по основу продаје меничних бланкета у износу од 17.856 хиљада динара и
- *накнаде и провизије у иностраној валути* у износу од 996.275 хиљада динара, од којих се највећи део односи на негативне ефекте арбитраже у укупном износу од 561.171 хиљада динара, а накнаде и провизије плаћене Међународном монетарном фонду по Stand-by аранжману износе 200.698 хиљада динара.

Остале позиције биланса успеха

9.2.4. Нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању (620-720+671-771+674-774)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Нето губитак по основу финансијских средства намењених трговању	6.738.050	4.202.245
Нето губитак по основу продаје ХоВ по фер вредности кроз биланс успеха	1.344.375	1.457.192
Нето губитак по основу промене фер вредности ХоВ по фер вредности кроз биланс успеха	5.402.194	2.755.865
Нето добитак по основу своп трансакција	8.519	10.812

Остварени нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању у 2017. години износи 6.738.050 хиљада динара, док је претходне године износио 4.202.245 хиљада динара.

Губици по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у 2017. години износили су 1.416.362 хиљада динара, а добици по истом основу 71.987 хиљада динара.

Расход од промене вредности хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха износио је 5.427.406 хиљада динара, а приход по истом основу 25.212 хиљада динара. По основу своп трансакција у 2017. години остварен је нето добитак у износу од 8.519 хиљада динара.

9.2.5. Нето добитак по основу заштите од ризика (775-675+770-670)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Нето добитак по основу заштите од ризика	66	2.858
Приходи од промене вредности пласмана, потраживања и хартија од вредности	70	2.905
Расходи по основу промене вредности пласмана, потраживања и хартија од вредности	4	47

Нето добитак по основу заштите од ризика исказан је у финансијским извештајима у износу од 66 хиљада динара, а представља разлику између прихода од промене вредности пласмана, потраживања и хартија од вредности - укупно 70 хиљада динара и расхода по основу промене вредности пласмана, потраживања и хартија од вредности.

9.2.6. Нето расход по основу курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле (група рачуна 68-78)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Нето расход по основу курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	84.769.775	-
Расходи по основу курсних разлика	181.197.086	108.983.771
Приходи од курсних разлика	96.427.311	144.449.574

Нето расход по основу курсних разлика исказан је у износу од 84.769.775 хиљада динара, а односи се на расходе по основу негативних курсних разлика – у износу од 181.197.086 хиљада динара нетиране за приходе од позитивних курсних разлика – у износу од 96.427.311 хиљада динара. Претходне године исказан је нето приход од курсних разлика у износу од 35.465.803 хиљада динара.

9.2.7. Остали пословни приходи (рачуни 724, 74, 752, 753, 76 (осим 760, 769), 772, 773)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Остали пословни приходи	12.586.387	20.643.672
Приходи оперативног пословања – ЗИН	6.383.694	6.196.319
Приходи по основу корекција – остали приходи	3.012.841	-
Приходи од деблокираних девизних средстава код инобанака	1.867.661	-
Приходи од продаје меничних бланкета	256.898	170.745
Приходи од закупа	-	14.395
Повећање вредности залиха	571.263	116.117
Дивиденде на акције BIS Basel	133.011	97.301
Накнадно укњижене некретнине	4.988	135
Приходи од укидања неискоришћених резервисања	19.430	14.012
Остало	336.601	14.034.648

Приходи из оперативног пословања Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер у укупном износу од 6.383.694 хиљада динара остварени су по основу прихода од продаје готових производа (израда новчаница, кованог новца, пригодног кованог новца, докумената и др.).

Од укупног износа осталих пословних прихода, на приходе по основу корекција односи се 3.010.846 хиљада динара – уплата Београдске банке а.д. у стечају по основу делимичне деобе стечајне масе извршена 25. децембра 2017. године, на приходе од деблокираних девизних средстава код инобанака 1.867.661 хиљада динара, а преостали износ чине остварени пословни приходи по другим основима.

9.2.8. Нето расход по основу обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки (рачуни 650-750+651-751+660-760)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Нето расход по основу обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	13.035	32.071
Расходи индиректних отписа пласмана билансних позиција	67.811	284.647
Приходи од укидања индиректних отписа пласмана	(54.775)	252.551
Приходи од наплаћених отписаних потраживања	(1)	25

Расходи индиректних отписа пласмана билансних позиција износе 67.811 хиљада динара и односе се на исправку вредности пласмана: Opsec security limited у износу од 20.940 хиљада динара; Министарство унутрашњих послова у износу од 10.375 хиљада динара, а преостали износ чине расходи индиректних отписа за Дипломатско конзуларно представништво - РС, Reserve bank of Zimbabwe, Републички завод за здравствено осигурање - Београд, СП Ласта ад Београд и Oberthur technologies.

Приходи од укидања индиректних отписа пласмана износе 54.775 хиљада динара и односе се на приходе од укидања индиректних отписа пласмана: Министарству унутрашњих послова у износу од 9.165 хиљада динара; Oberthur technologies у износу од 3.439 хиљада динара; Medifarmbanka ad Beograd - у стечају у износу од 3.940 хиљада динара и др.

9.2.9. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи (рачуни групе 63, рачуни 655 и 755)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	4.383.083	4.492.047
Трошкови зарада	2.131.127	2.140.310
Трошкови накнада зарада	371.064	445.709
Трошкови пореза на зараде и накнаде зарада	317.594	325.640
Трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада	1.342.756	1.369.587
Трошкови накнада за привремене и повремене послове	48.420	24.204
Остали лични расходи	117.262	106.161
Расходи резервисања за пензије и других резервисања за запослене	54.860	82.423
Приходи од укидања резервисања за пензије и других резервисања за запослене	-	(1.987)

Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи у 2017. години износили су 4.383.083 хиљада динара, од чега се на трошкове зарада и накнада зарада запосленима односи 2.131.127 хиљада динара и трошкове накнада зарада 371.064 хиљада динара.

Трошкови зарада који су исказани у износу од 2.131.127 хиљада динара, односе се на редован рад у износу од 1.633.450 хиљада динара, а преостали износ чине трошкови исхране запослених, регрес, прековремени рад, награде и др.

Трошкови накнада зарада који су исказани у износу од 371.064 хиљада динара, односе се на годишњи одмор у износу од 211.989 хиљада динара, боловање до 30 дана у износу од 84.179 хиљада динара, државне и верске празнике у износу од 65.626 хиљада динара, а преостали износ чине плаћено одсуство и друге накнаде зарада.

На зараде и накнаде зарада обрачунавају су порези и доприноси на основице и по пореским стопама утврђеним у складу са Законом о порезу на доходак грађана³⁹ и Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање⁴⁰, који су на зараде и накнаде зарада за 2017. годину обрачунати и плаћени у укупном износу од 1.342.756 – за доприносе социјалног осигурања и 317.594 хиљада динара за порезе на зараде и накнаде зарада.

Одлуком гувернера о привременом утврђивању вредности основне зараде за најједноставнији посао на месечном нивоу од 24. новембра 2014. године регулисано је да ће се зараде запосленима у Народној банци Србије обрачунавати у висини вредности основне зараде за најједноставнији посао која је за 10% мања у односу на вредност зараде за најједноставнији посао – утврђена одлуком гувернера од 22. јуна 2011. године. Разлика између укупног износа зарада обрачунатих применом основице

³⁹ „Службени гласник РС“, бр. 24/01, 80/02 - др. закон, 135/04, 62/06, 65/06 - испр., 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11 - одлука УС, 7/12 - усклађени дин. изн., 93/12, 114/12 - одлука УС, 8/13 - усклађени дин. изн., 47/13, 48/13 - испр., 108/13, 6/14 - усклађени дин. изн., 57/14, 68/14 - др. закон, 5/15 - усклађени дин. изн., 112/15, 5/16 - усклађени дин. изн., 7/17 - усклађени дин. изн., 113/17 и 7/18 - усклађени дин. изн.)

⁴⁰ „Службени гласник РС“, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 7/12 - усклађени дин. изн., 8/13 - усклађени дин. изн., 47/13, 108/13, 6/14 - усклађени дин. изн., 57/14, 68/14 - др. закон, 5/15 - усклађени дин. изн., 112/15, 5/16 - усклађени дин. изн., 7/17 - усклађени дин. изн., 113/17 и 7/18 - усклађени дин. изн.)

која није умањена и укупног износа зарада обрачунатих применом умањене основице (са урачунатим доприносима који се исплаћују на терет послодавца) уплаћује се на рачун за уплату јавних прихода Републике у року од три дана од дана извршене коначне исплате зарада запосленима.

Табела 10:

Подаци о броју запослених у Народној банци Србије

	Број запослених на дан 01.01.2016.	Број запослених на дан 31.12.2016.	Број запослених на дан 01.01.2017.	Број запослених на дан 31.12.2017.
Народна банка Србије	2.374	2.357	2.359	2.355

У току 2017. године 105 лица је засновало радни однос у Народној банци Србије док је за 109 лица радни однос престао. Лица су засновала радни однос у основним организационим јединицама и Управи за надзор над финансијским институцијама, као и у филијалама и Заводу за израду новчаница и кованог новца - Топчидер. Радни однос је престао у основним организационим јединицама и у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, као и у Управи за надзор над финансијским институцијама и филијалама.

Трошкови осталих личних расхода у 2017. години износили су 117.262 хиљада динара, а чине их: јубиларне награде исплаћене запосленима који су у календарској години остварили 10, 20, 30 или 40 година ефективног стажа у радном односу у непрекидном трајању, у укупном износу од 60.412 хиљада динара; отпремнине при одласку у пензију у укупном износу од 27.094 хиљада динара, које је Народна банка Србије исплатила запосленима у висини три зараде које је запослени остварио за месец који претходи месецу у коме му престаје радни однос; накнаде председнику и члановима Савета Народне банке Србије у укупном износу од 8.990 хиљада динара, обрачунате у складу са Статутом и помоћ запосленима у укупном износу од 20.766 хиљада динара.

Табела 11:

Зараде исплаћене руководству Народне банке Србије

у 000 динара

Опис функције	Број лица	Обрачуната бруто зарада	Исплаћена нето зарада
Гувернер	1	7.836	6.630
Директор Управе за надзор	1	5.582	4.569
Вицегувернери	3	13.566	11.047
Председник и чланови Савета гувернера	5	14.225	10.124
Генерални секретар	1	3.515	2.535
Генерални директори и директори ОЈ у седишту, директори филијала и генерални директор ЗИН	30	108.308	79.034
Заменици и помоћници генералних директора и директора ОЈ	30	82.374	59.005
Директори одељења	80	190.253	135.011
Укупно	151	425.659	307.955

9.2.10. Трошкови амортизације (рачун 642)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Трошкови амортизације	1.672.490	1.632.334
Нематеријалних улагања	43.151	58.053
Грађевинских објеката	1.104.354	1.101.502
Опreme	524.068	471.642
Осталих основних средстава	917	1.137

Трошкови амортизације исказани у износу од 1.672.490 хиљада динара се односе на амортизацију грађевинских објеката у износу од 1.104.354 хиљада динара, опреме у износу од 524.068 хиљада динара, нематеријалних улагања у износу од 43.151 хиљада динара и амортизацију осталих објеката у износу од 917 хиљада динара.

9.2.11. Остали расходи (64 (осим 642), 624, 652, 653, 66 (осим 660 и 669), 672, 673)

	у 000 динара	
	31.12.2017.	31.12.2016.
Остали расходи	5.134.290	4.898.997
<i>Расходи по основу негативне камате</i>	666.023	402.095
<i>Трошкови материјала</i>	2.592.808	2.691.471
<i>Трошкови производних услуга (518.471)</i>		
- Транспортне услуге	3.869	5.216
- ПТТ	48.001	45.611
- Аутоматски пренос података	129.460	130.396
- Одржавање	243.665	209.140
- Трошкови закупа	6.793	7.194
- Реклама и пропаганда	1.167	1.118
- Службени листови и часописи	4.564	6.165
- Лиценце које трају до годину дана	67.800	
- Трошкови дорада – ЗИН	12.687	59.544
- Остале услуге	465	23.023
<i>Нематеријални трошкови (508.015)</i>		
- Трошкови службеног пута	30.679	26.460
- Трошкови превоза запослених	84.650	85.109
- Трошкови накнада добровољним пензијским фондовима	102.281	101.527
- Стручно образовање запослених	10.724	10.355
- Интелектуалне услуге	125.257	192.701
- Услуге чувања имовине и обезбеђења новца	30.019	28.022
- Комуналне услуге	16.403	15.223
- Трошкови репрезентације	8.175	8.047
- Трошкови премија осигурања	54.268	48.506
- Остали нематеријални трошкови	45.559	51.261
<i>Трошкови пореза (185.114)</i>		
- Порез на имовину	63.335	66.869
- Трошкови ПДВ-а	102.768	86.905
- Остали трошкови пореза	19.011	17.348

- Трошкови доприноса	6.622	5.652
- Остали трошкови	457.799	430.140
- Губици од продаје, расходања и отписа основних средстава и нематеријалних улагања	177	101
- Расходи по основу преноса инвестиционих некретнина и основних средстава	187	12.077
- Расходи по основу ревалоризације непокретности	66	-
- Смањење вредности залиха	76.664	650
- Трошкови резервисања за судске спорове	70.262	26.512
- Остали расходи	<u>52.082</u>	<u>104.559</u>
Свега:	5.134.290	4.898.997

Од укупног износа осталих расхода, на трошкове материјала се односи 2.592.808 хиљада динара, расходе по основу негативне камате 666.023 хиљада динара, трошкове производних услуга 518.471 хиљада динара и нематеријалне трошкове 508.015 хиљада динара. Преостали износ осталих расхода се односи на трошкове пореза, трошкове смањења вредности залиха, трошкове резервисања за судске спорове, расходе по основу преноса инвестиционих некретнина и основних средстава и друге расходе.

9.2.12. Финансијски резултат

У финансијским извештајима за 2017. годину Народна банка Србије је исказала губитак пре опорезивања у износу од 82.691.157 хиљада динара, порез на добитак у износу од 454.479 хиљада динара и губитак након опорезивања односно резултат периода - губитак у износу од 83.145.636 хиљада динара. Претходне 2016. године Народна банка Србије је исказала добитак пре опорезивања у износу од 49.593.219 хиљада динара, порез на добитак у износу од 408.113 хиљада динара и добитак након опорезивања односно резултат периода – добитак у износу од 49.185.106 хиљада динара.

На предлог гувернера, Савет гувернера Народне банке Србије је усвојио финансијске извештаје Народне банке Србије за 2017. годину Одлуком СГ НБС бр. 1 од 30. априла 2018. године, са исказаним губитком након опорезивања у висини од 83.145.636 хиљада динара.

Губитак Народне банке Србије у износу од 83.145.636 хиљада динара састоји се из добити у износу од 1.624.139 хиљада динара остварене из оперативног пословања и губитка у износу од 84.769.775 хиљада динара проистеклог из курсних разлика. Остварени губитак за 2017. годину покриће се из посебних резерви Народне банке Србије – у финансијским извештајима за 2017. годину исте су исказане у износу од 210.329.212 хиљада динара, у складу са одредбама члана 78. став 1. Закона о Народној банци Србије.

10. Јавне набавке

Јавне набавке у 2017. години вршене су у складу са Планом набавки Народне банке Србије за 2017. годину који је обухваћен Финансијским планом Народне банке Србије за 2017. годину. За обављање послова јавних набавки, 35 запослених у Дирекцији за набавке Народне банке Србије поседују сертификат службеника за јавне набавке.

Укупна уговорена вредност реализованих јавних набавки без ПДВ-а спроведених у 2017. години за 370 закључених уговора износи 3.960.790 хиљада динара, од чега је закључено 150 уговора за јавне набавке велике вредности у износу од 3.528.469 хиљада динара, за јавне набавке мале вредности закључено је 187 уговора у вредности од 214.186 хиљада динара, за преговарачке поступке са и без објављивања јавног позива закључено је 29 уговора у вредности од 208.698 хиљада динара, а вредност четири уговора закључена после спроведених рестриктивних поступака износи 9.437 хиљада динара. Обустављено је 70 поступака јавне набавке у укупној вредности од 1.531.939 хиљада динара.

У складу са одредбама Закона о јавним набавкама, Народна банка Србије доставила је Управи за јавне набавке тромесечне извештаје о закљученим уговорима о јавним набавкама и поступцима јавних набавки у 2017. години.

Народна банка Србије је у 2017. години спровела набавке на које се Закон о јавним набавкама не примењује у вредности од 957.668 хиљада динара без пореза на додату вредност за које је закључила 619 уговора.

Поверљиве набавке - набавке на које се закон не примењује из Плана набавки Народне банке Србије за 2017. годину из члана 7. став 1. тачка 7. Закона о јавним набавкама уређене су Правилником о поступку набавки у Народној банци Србије на које се не примењује закон којим се уређују јавне набавке од 26. маја 2016. године. Укупна процењена вредност поверљивих набавки (укупно за све године код вишегодишњих уговора) износи 595.300 хиљада динара. Односе се на довид елементе за картице здравственог осигурања у износу од 6.900 хиљада динара, чипове за личне карте и пасоше грађана Републике Србије у износу од 225.000 хиљада динара, кинеграме за идентификациона документа грађана Републике Србије у износу од 6.899 хиљада динара и др.

У 2017. години за Народну банку Србије као наручиоца су поднета три захтева за заштиту права понуђача у поступцима јавних набавки, које је Републичка комисија за заштиту права понуђача у поступцима јавних набавки одбила.

11. Потенцијалне обавезе/судски спорови

Народна банка Србије закључно са 31. децембром 2017. године води 210 судских спорова, од чега 95 парничних спорова и 115 радних спорова. За све спорове у којима је Народна банка Србије тужена страна извршена је процена исхода и процена вредности у случају негативно процењеног исхода спора од стране стручних служби/Одељења за законодавно-правне послове Народне банке Србије.

Укупна процењена вредност судских спорова са потенцијалним негативним исходом на основу којих су формирана резервисања износе:

- за спорове из функције – 90.788 хиљада динара (највећи износи односе се на накнаду штете, стицање без основа и накнаду за експрописану непокретност), и
- за радне спорове – 91.694 хиљада динара.

За годину која се завршава на дан 31. децембра 2017. године резервисања за судске спорове укупно износе 182.482 хиљада динара, и то у висини процењене вредности будућих обавеза које могу проистећи по основу судских спорова, што је веће у односу на претходну годину када су иста износила 151.223 хиљада динара (*Веза: Напомена 9.1.17. Резервисања*). У Напоменама уз финансијске извештаје за 2017. годину, Народна банка Србије је обелоданила да на дан 31. децембра 2017. године води

судске спорове у укупном процењеном износу од 11.423.033 хиљаде динара, од чега се 182.482 хиљаде динара односи на спорове у којима је процењен негативан исход за Банку, и у тај износ су укључени судски трошкови и процењени износ евентуалних затезних камата, док се износ од 11.240.551 хиљаде динара односи на спорове у којима је процењен позитиван исход за Банку.

Народна банка Србије је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2017. обелоданила да се против ње воде судски спорови, укључујући и радне и управне спорове, са укупним износом тужбених захтева од 182.482 хиљада динара, према захтевима Међународног рачуноводственог стандарда 1 - Презентација финансијских извештаја, параграф 114. и Међународног рачуноводственог стандарда 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, параграф 86.

12. Препоруке из претходне године

1. Резиме датих препорука у ревизији финансијских извештаја

Препоручује се Народној банци Србије:

- 1) да спроведе заједничке активности са Министарством унутрашњих послова у циљу прикупљања података о стварном стању залиха готових производа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем залиха, лоцираних код комисионара Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

2. Резиме датих препорука у ревизији правилности пословања

Препоручује се Народној банци Србије:

- 1) да у циљу наплате доспелих потраживања по кредитима/зајмовима интензивира активности за упис хипотека на непокретностима у случајевима где нису успостављена средства обезбеђења, а што је експлицитно дефинисано одредбама уговора о кредитима/зајмовима.

У вези са статусом препорука датих Народној банци Србије приликом ревизије финансијских извештаја и правилности пословања за 2016. годину, у делу који се односи на пословање са државним буџетом, утврђено је:

Усклађивање књиговодственог стања залиха са стварним стањем - МУП

Народна банка Србије доставила је Државној ревизорској институцији 22. јануара 2018. године Одазивни извештај – извештај о отклањању откривених неправилности или несврсисходности у Извештају о ревизији финансијских извештаја и правилности пословања Народне банке Србије за 2016. годину у делу који се односи на коришћење јавних средстава и на пословање са државним буџетом – са доказима, КГ бр. 226/1/18 од 18. јануара 2018. године. На основу одазивног извештаја Државна ревизорска институција је сачинила Послеревизиони извештај о мерама исправљања Народне банке Србије бр. 400-297/2017-07/10 од 19. фебруара 2018. године, достављен Народној банци Србије истог дана 19. фебруара 2018. године, у коме су описане мере исправљања оцењене као задовољавајуће, јер је био у току започети поступак прикупљања података о стварном стању залиха готових производа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем залиха, лоцираних код комисионара Министарства унутрашњих послова.

Осим тога, Народна банка Србије је у писаној форми 27. јула 2018. године обавестила Државну ревизорску институцију да је Министарство унутрашњих послова 27. јула 2018. године доставило Предлог закључка Владе са Образложењем којим се предвиђа пребијање међусобних дуговања и потраживања, као и отпис преосталог потраживања Народне банке Србије према Министарству унутрашњих послова; да је Народна банка Србије дописом КГ. бр. 1566/2/18 од 4. маја 2018. године обавестила Министарство унутрашњих послова да нема начелних примедба на предлог; да иста није обавештена о томе да је наведени закључак и усвојен, јер то зависи од процедура Министарства унутрашњих послова и агенде Владе; као и да Министарство унутрашњих послова, у складу са мишљењем Министарства финансија од 14. септембра 2009. године није у могућности да изврши пребијање међусобних обавеза и потраживања без посебног одобрења Владе.

Наплата доспелих потраживања по кредитима/зајмовима

На основу одазивног извештаја Народне банке Србије од 18. јануара 2018. године, Државна ревизорска институција је сачинила наведени Послеревизиони извештај о мерама исправљања од 19. фебруара 2018. године, у којем су описане мере исправљања оцењене **као задовољавајуће**, јер су у биле току активности за упис хипотека на непокретностима у случајевима где нису успостављена средства обезбеђења.

Осим тога, Народна банка Србије је у писаној форми 27. јула 2018. године обавестила Државну ревизорску институцију да је Дирекција за опште послове, Одељење за управљање имовином, интензивирала активности за упис хипотека на непокретностима што је резултирало уписом укупно 44 хипотеке у корист Народне банке Србије; један поднети захтев је одбијен од стране надлежног катастра; четири корисника су у међувремену отплатила дуг у целости; поднето је укупно 17 захтева за упис заложних права на одговарајућим непокретностима, по којима надлежни геодетски завод није поступио; припремљена су још три захтева за предају надлежном органу.

На основу Одазивног извештаја Народне банке Србије од 18. јануара 2018. године о чему је Државна ревизорска институција сачинила Послеревизиони извештај о мерама исправљања од 19. фебруара 2018. године, као и достављених обавештења Народне банке Србије у писаној форми од 27. јула 2018. године, констатује се да је поступање по препорукама које су дате Народној банци Србије у спровођењу ревизије финансијских извештаја и правилности пословања за 2016. годину у току.

**ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ
НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ БЕОГРАД ЗА 2017. ГОДИНУ**

САДРЖАЈ

1. Биланс стања на дан 31. децембар 2017. године.....	67
2. Биланс успеха за период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године.....	68
3. Извештај о осталом резултату за период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године.....	69
4. Извештај о променама на капиталу за период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године.....	70
5. Извештај о токовима готовине у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2017. године.....	71

БИЛАНС СТАЊА
на дан 31. децембар 2017. године

- у хиљадама динара -

Позиција	Износ текуће године	Износ претходне године	
		Крајње стање	Почетно стање
АКТИВА			
Готовина и текући рачуни код банака	210.176.735	202.213.819	
Злато и остали племенити метали	80.767.776	82.555.050	
Депозити	163.435.360	206.672.592	
Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	727.503.422	775.159.641	
Финансијска средства расположива за продају	9.931.739	10.735.222	
Финансијска средства која се држе до доспећа	3.026.769	2.877.822	
Кредити и пласмани	1.145.859	1.261.628	
Чланска квота у ММФ-у и средства у специјалним правима вучења	100.405.431	112.236.035	
Нематеријална улагања	112.425	77.144	
Некретнине, постројења и опрема	20.233.103	21.413.972	
Инвестиционе некретнине	467.609	467.609	
Остала средства	4.945.877	3.971.720	
УКУПНО АКТИВА	1.322.152.105	1.419.642.254	
ПАСИВА			
Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању	35.365	5.433	
Депозити и остале обавезе према банкама и другим финансијским организацијама	484.339.613	496.486.485	
Депозити и остале обавезе према држави и другим депонентима	268.460.430	256.890.975	
Обавезе према ММФ-у	100.437.147	112.038.645	
Резервисања	1.412.699	1.260.355	
Текуће пореске обавезе	454.479	408.113	
Готов новац у оптицају	163.944.539	159.227.574	
Остале обавезе	4.755.384	2.666.493	
УКУПНО ОБАВЕЗЕ	1.023.839.656	1.028.984.073	
Државни капитал	171.128.873	157.945.159	
Резерве	210.329.212	183.522.896	
Добитак	-	49.190.126	
Губитак	83.145.636	-	
УКУПНО КАПИТАЛ	298.312.449	390.658.181	
УКУПНО ПАСИВА	1.322.152.105	1.419.642.254	

БИЛАНС УСПЕХА
за период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године

- у хиљадама динара -

Позиција	Износ текуће године	Износ претходне године
ПРИХОДИ И РАСХОДИ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА		
Приходи од камата	8.701.151	9.706.927
Расходи камата	4.760.001	4.661.111
Нето приход по основу камата	3.941.150	5.045.816
Приходи од накнада и провизија	4.508.232	4.302.793
Расходи накнада и провизија	1.016.269	610.029
Нето приход по основу накнада и провизија	3.491.963	3.692.764
Нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању	6.738.050	4.202.245
Нето добитак по основу заштите од ризика	66	2.858
Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	-	35.465.803
Нето расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	84.769.775	-
Остали пословни приходи	12.586.387	20.643.672
Нето (расход)/приход по основу обезвређења/умањења обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	13.035	32.071
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД	-	60.616.597
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ РАСХОД	71.501.294	-
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	4.383.083	4.492.047
Трошкови амортизације	1.672.490	1.632.334
Остали расходи	5.134.290	4.898.997
ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	-	49.593.219
ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	82.691.157	-
Порез на добитак	454.479	408.113
ДОБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА	-	49.185.106
ГУБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА	83.145.636	-
РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ДОБИТАК	-	49.185.106
РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ГУБИТАК	83.145.636	-

ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ
за период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године

- у хиљадама динара -

Позиција	Текућа година	Претходна година
ДОБИТАК ПЕРИОДА	-	49.185.106
ГУБИТАК ПЕРИОДА	83.145.636	-
Остали резултат периода		
<i>Компоненте осталог резултата које не могу бити реклаификоване у добитак или губитак</i>		
Повећање ревалоризационих резерви по основу нематеријалних улагања и основних средстава	134.127	-
Смањење ревалоризационих резерви по основу нематеријалних улагања и основних средстава	1.882	5.020
Актуарски добици	-	-
Актуарски губици	66.224	43.334
<i>Компоненте осталог резултата које могу бити реклаификоване у добитак или губитак</i>		
Позитивни ефекти промене вредности по основу финансијских средстава расположивих за продају	337.395	404.545
Нереализовани губици по основу хартија од вредности расположивих за продају		-
Укупан позитиван остали резултат периода	403.416	356.191
Укупан негативан остали резултат периода		
УКУПАН ПОЗИТИВАН РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА	-	49.541.297
УКУПАН НЕГАТИВАН РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА	82.742.220	-

ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
за период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године

- у хиљадама динара -

Опис	Основни капитал НБС	Посебна резерва НБС	Резерве	Добитак	Губитак	Укупно	Укупно
Почетно стање на дан 1. јануар претходне године	146.512.991	138.555.643	21.712.396	34.330.834		341.111.864	
Кориговано почетно стање на дан 1. јануара претходне године	146.512.991	138.555.643	21.712.396	34.330.834		341.111.864	
Укупан позитиван остали резултат периода			356.191				
Добитак пословне године							49.185.106
Пренос са резерви на резултат услед укидања резерви – повећање				5.020			
Расподела добити – повећање	11.432.168	22.898.666	-				
Расподела добити односно покриће губитка – смањење	-	-	(31.594)	34.330.834			
Укупно трансакције расподеле	11.432.168	22.898.666		34.330.834			
Стање на дан 31. децембра претходне године	157.945.159	161.454.309	22.068.587	49.190.126		390.658.181	
Почетно стање на дан 1. јануар текуће године	157.945.159	161.454.309	22.068.587	49.190.126		390.658.181	
Кориговано почетно стање на дан 1. јануара текуће године	157.945.159	161.454.309	22.068.587	49.190.126		390.658.181	
Губитак пословне године					83.145.636		
Укупан позитиван остали резултат периода			403.416				
Расподела добити – повећање	13.183.714	26.402.900					
Расподела добити односно покриће губитка – смањење	-	-		39.586.614			
Пренос добити у буџет Републике Србије				9.603.512			
Укупно трансакције расподеле	13.183.714	26.402.900		49.190.126			
Стање на дан 31. децембра текуће године	171.128.873	187.857.209	22.472.003		83.145.636	298.312.449	

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2017. године

- у хиљадама динара -

Позиција	Износ	
	Текућа година	Претходна година
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Приливи готовине из пословних активности	28.039.301	37.482.653
Приливи од камата	11.714.457	11.882.822
Приливи од накнада	3.260.886	3.225.067
Приливи по основу осталих пословних активности	12.935.243	22.277.463
Приливи од дивиденди и учешћа у добитку	128.715	97.301
Одливи готовине из пословних активности	23.291.076	24.949.796
Одливи по основу камата	6.398.084	5.408.564
Одливи по основу накнада	1.024.349	603.943
Одливи по основу трошкова пословања	15.868.643	18.937.289
Нето прилив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима	4.748.225	12.532.857
Нето одлив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима	-	-
Смањење пласмана и повећање депозита и осталих обавеза	103.303.121	72.371.999
Смањење кредита и потраживања од банака, других финансијских организација, државе и других депонената	54.445.890	-
Смањење финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха финансијских средстава намењених трговању и осталих хартија од вредности које нису намењене инвестирању	48.857.231	72.371.999
Повећање депозита и осталих обавеза према банкама, другим финансијским организацијама, држави и другим депонентима	-	-
Повећање пласмана и смањење узетих депозита и осталих обавеза	10.367.867	31.685.084
Повећање кредита и потраживања од банака, других финансијских организација, државе и других депонената	-	1.613.128
Повећање финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха, финансијских средстава намењених трговању и осталих хартија од вредности које нису намењена инвестирању	-	-
Смањење депозита и осталих обавеза према банкама, другим финансијским организацијама, држави и другим депонентима	10.367.867	30.071.956
Нето прилив готовине из пословних активности пре пореза на добит	97.683.479	53.219.772
Нето одлив готовине из пословних активности пре пореза на добит		
Плаћени порез на добит	408.113	348.354
Пренос у Буџет Републике Србије	9.603.512	-
Нето прилив готовине из пословних активности	87.671.854	52.871.418
Нето одлив готовине из пословних активности	-	-
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Приливи готовине из активности инвестирања	-	1.118
Приливи од продаје нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме	-	1.118
Одливи готовине из активности инвестирања	794.735	575.150
Одливи за куповину нематеријалних улагања, некретнина,	794.735	575.150

постројења и опреме		
Нето одлив готовине из активности инвестирања	794.735	574.032
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Приливи готовине из активности финансирања	9.598.468	2.400.151
Приливи готовине по основу узетих кредита	9.598.468	2.400.151
Одливи готовине из активности финансирања	-	-
Одливи готовине по основу узетих кредита	-	-
Нето прилив готовине из активности финансирања	9.598.468	2.400.151
Нето одлив готовине из активности финансирања	-	-
СВЕГА ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ	140.940.890	112.255.921
СВЕГА ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ	44.465.303	57.558.384
НЕТО ПОВЕЋАЊЕ ГОТОВИНЕ	96.475.587	54.697.537
НЕТО СМАЊЕЊЕ ГОТОВИНЕ	-	-
ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТКУ ГОДИНЕ	211.316.825	128.938.720
ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	-	27.680.568
НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	89.666.251	-
ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈУ ПЕРИОДА	218.126.161	211.316.825